

STICHTING PENSIOENFONDS SAGITTARIUS

JAARVERSLAG 2023

Inhoudsopgave

Verslag van het bestuur	3
Profiel	3
Organisatie	3
Kerncijfers	6
Ontwikkelingen in 2023	7
Het bestuur in 2023	7
Het beleid in 2023	10
Financiële ontwikkelingen in 2023	15
Actuariële analyse over 2023	20
Verwachte ontwikkelingen in het komende jaar	21
Verslag van het verantwoordingsorgaan	22
Verslag van het intern toezicht	24
Balans per 31 december 2023	28
Staat van baten en lasten over 2023	29
Kasstroomoverzicht over 2023	30
Toelichting algemeen	31
Toelichting bij de balans per 31 december 2023	37
Toelichting bij de staat van baten en lasten over 2023	43
Overige toelichtingen	49
Overige gegevens	51
Actuariële verklaring	52
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	54

Verslag van het bestuur

Voor u ligt het jaarverslag over boekjaar 2023 van Stichting Pensioenfonds Sagittarius (in het vervolg: het pensioenfonds). Het jaarverslag bestaat uit een verslag van het bestuur, de jaarrekening en overige gegevens.

Het jaarverslag geeft informatie over de ontwikkelingen binnen het pensioenfonds en geeft een overzicht van de financiële stand van zaken aan het eind van het boekjaar.

Profiel

Het pensioenfonds is een ondernemingspensioenfonds, verbonden aan de onderneming Rexel Nederland B.V. Het pensioenfonds is statutair gevestigd in Bussum. Rexel Nederland B.V. heeft met de werknemers een pensioenregeling afgesproken. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij het pensioenfonds.

In het gevoerde beleid staat het belang van de verzekerden voorop. Het bestuur heeft hierbij als belangrijkste taak te zorgen voor een goede financiële beheersing en een evenwichtige belangenafweging. Zo kan de hoofddoelstelling het beste worden gerealiseerd: inkomen verzorgen bij ouderdom, arbeidsongeschiktheid en overlijden. Vertrouwen van belanghebbenden dat het pensioenfonds deze taak serieus neemt en goed uitvoert, is een voorwaarde voor de continuïteit van het pensioenfonds. Het bestuur heeft een missie en visie gedefinieerd.

Missie

Het bestuur ziet het voeren van een solide beleid als missie, dat gericht is op zekerheid en continuïteit op de lange termijn voor alle belanghebbenden bij het pensioenfonds.

Visie

Het beleid richt zich op voldoende rendement tegen aanvaardbare risico's, een kostenefficiënte werkwijze en organisatie en een open communicatie aan alle verzekerden en andere belanghebbenden.

Organisatie

Bestuur

Het bestuur bestaat uit drie vertegenwoordigers van de werkgever, twee vertegenwoordigers van de deelnemers en één vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden. Op 24 mei 2024 is de samenstelling van het bestuur als volgt:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Einde zittingsduur
N. Mol	voorzitter	werkgever	30 juni 2025
M. Lind	secretaris	werkgever	1 januari 2027
R. Joop	penningmeester	deelnemers	1 augustus 2027
L.F. Jongepier	lid	deelnemers	15 november 2024
D.T. van Ruler	lid	werkgever	21 november 2026
H. Rieske	aspirant-lid	pensioengerechtigden	

Pensioenbureau

In de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden wordt het bestuur ondersteund door het pensioenbureau. Het pensioenbureau verzorgt de pensioenadministratie, de financiële administratie en de bestuursondersteuning.

Op 24 mei 2024 zijn de volgende personen bij het pensioenbureau werkzaam:

Naam	Functie
F.M.M. Poorthuis	directeur
M.A. van Leeuwen Boomkamp	secretariële ondersteuning
E.P.C. Schumm	pensioenadministrateur
N.B.M. Vooren	intern actuaris

Dagelijkse leiding

De dagelijkse leiding van het pensioenfonds wordt gevormd door de voorzitter van het bestuur en de directeur.

Verantwoordingsorgaan

In het verantwoordingsorgaan zijn de deelnemers en de pensioengerechtigden evenredig op basis van onderlinge getalsverhoudingen vertegenwoordigd. De werkgever heeft geen zetel. De samenstelling van het verantwoordingsorgaan is op 24 mei 2024 als volgt:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Einde zittingsduur
R. Zuurmond	voorzitter	pensioengerechtigden	4 juni 2027
E.L. Verheul-Vermeer	secretaris	pensioengerechtigden	13 februari 2027
B. Hartgers	lid	deelnemers	30 november 2027
S.A.H. Lamminga	lid	deelnemers	16 juli 2025
J.E. Schilt	lid	pensioengerechtigden	16 mei 2025
A.T.W. Soethof	lid	pensioengerechtigden	13 februari 2027

De belangrijkste taak van het verantwoordingsorgaan is een oordeel geven over het handelen van het bestuur, het uitgevoerde beleid en toekomstige beleidskeuzes. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan op een aantal gebieden adviesrecht. Het bestuur en verantwoordingsorgaan vergaderen ten minste tweemaal per jaar gezamenlijk.

Intern toezicht

Het intern toezicht beoordeelt of het bestuur procedures juist volgt en zorgvuldig tot besluitvorming komt. Het ziet daarbij toe op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Het intern toezicht bij het pensioenfonds wordt verzorgd in de vorm van een jaarlijkse visitatie door drie onafhankelijke personen. De samenstelling van de visitatiecommissie is op 24 mei 2024 als volgt:

Naam	Functie
R.F. Grobbe	voorzitter
R.J.P. van der Heijden	lid
J.L. Verhulst	lid

Sleutelfuncties

De houders van de sleutelfuncties in het pensioenfonds zijn:

Sleutelfunctie	Houder sleutelfunctie
risicobeheerfunctie	N. Mol
actuariële functie	Milliman Pensioenen B.V. (R. van der Meer)
interne auditfunctie	M. Lind

Compliance officer

De compliance officer bewaakt dat het pensioenfonds voldoet aan de voor het pensioenfonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving. Bestuurslid Lind is als compliance officer aangesteld. Hij heeft het volgende verklaard: “Als compliance officer heb ik vastgesteld dat de bestuursleden, de leden van het verantwoordingsorgaan, de medewerkers pensioenbureau en de leden van de visitatiecommissie hebben verklaard dat zij de gedragscode in 2023 hebben nageleefd. Dit geldt tevens voor één voormalig bestuurslid. Als onderdeel van de gedragscode melden de leden van het bestuur, de leden van het verantwoordingsorgaan en de medewerkers pensioenbureau hun nevenfuncties en relatiegeschenken. In 2023 zijn 5 meldingen nevenfuncties aan mij als compliance officer gedaan. Deze zijn als niet conflicterend met de belangen van het pensioenfonds beoordeeld. Tevens zijn er geen aanwijzingen dat het pensioenfonds in 2023 met compliance incidenten te maken heeft gehad. Er staan geen aanbevelingen uit voorgaande jaren open en de compliance officer heeft geen aanleiding om aanvullende aanbevelingen te doen.

Het pensioenfonds neemt de juiste stappen om ook in de toekomst te blijven voldoen aan de wet- en regelgeving. De naleving van de algemene verordening gegevensbescherming wordt jaarlijks door het pensioenbureau geëvalueerd. De conclusie was dat de AVG (en ook de Gedragslijn Pensioenfederatie in deze) wordt nageleefd en dat dit op adequate en doeltreffende wijze plaatsvindt.”

Externe dienstverleners

Het beheren van de beleggingen is in zijn geheel uitbesteed aan Northern Trust Management Services (Ireland) Limited, een grote internationale vermogensbeheerder. De bewaarneming van de aandelen en obligaties is toevertrouwd aan The Northern Trust Company. Het bestuur heeft Milliman Pensioenen B.V. als certificerend actuaris aangesteld en BDO Audit & Assurance B.V. als accountant van het pensioenfonds.

Kerncijfers

(alle bedragen in 1.000 euro)

	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal verzekerden					
Deelnemers	440	446	447	448	453
Gewezen deelnemers	1.277	1.307	1.344	1.457	1.501
Pensioengerechtigden	1.695	1.466	1.463	1.490	1.478
	<u>3.412</u>	<u>3.219</u>	<u>3.254</u>	<u>3.395</u>	<u>3.432</u>
Toeslagverlening per 1 januari	5,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Pensioenuitvoering					
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	5.044	4.890	4.689	4.617	4.039
Kostendeekkende premie	4.119	5.730	5.381	4.565	3.896
Gedempte premie	4.810	4.395	3.937	3.668	3.443
Pensioenuitvoeringskosten	709	689	649	660	678
Pensioenuitkeringen	15.460	14.806	14.996	15.195	15.394
Vermogenssituatie ultimo boekjaar					
Algemene reserve	77.739	73.658	54.284	10.846	21.063
Technische voorzieningen	258.829	238.059	327.613	361.997	349.790
Dekkingsgraad actueel	130,0%	130,9%	116,6%	103,0%	106,0%
Beleidsdekkingsgraad	130,8%	125,1%	111,3%	97,3%	104,2%
Reële dekkingsgraad	97,7%	95,5%	90,8%	80,3%	84,8%
Gemiddelde rente	2,38%	2,72%	0,51%	0,09%	0,62%
Beleggingsportefeuille					
Aandelen	120.036	115.851	138.512	137.528	131.310
Vastrentende waarden	196.944	181.025	226.229	216.628	214.831
Overig	2.534	2.460	1.759	1.461	1.763
Beleggingsrendementen					
Voor aftrek kosten	11,3%	-15,8%	5,9%	3,9%	13,0%
Na aftrek kosten	11,2%	-15,9%	5,8%	3,8%	12,9%
Benchmark (MSCI EMU en Barclays)	11,2%	-16,0%	5,6%	3,5%	12,7%
Kostenratio's					
Pensioenbeheer (kosten per deelnemer)	0,332	0,360	0,340	0,341	0,351
Vermogensbeheer (inclusief transactiekosten)	0,14%	0,14%	0,14%	0,15%	0,14%
Transactiekosten	0,03%	0,03%	0,03%	0,04%	0,03%

Ontwikkelingen in 2023

Ontwikkeling financiële positie

Het pensioenfonds kende in 2023 een positief resultaat.

De actuele dekkingsgraad daalde van 130,9% per 31 december 2022 naar 130,0% per 31 december 2023.

De beleidsdekkingsgraad (de gemiddelde dekkingsgraad over de laatste 12 maanden) kende een stijging van 125,1% per 31 december 2022 naar 130,8% per 31 december 2023.

Verhoging van de pensioenen

Het wel of niet toekennen van een toeslag op de pensioenen hangt af van de financiële positie van het pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de belangrijkste maatstaf voor de financiële positie van het fonds. De beleidsdekkingsgraad ligt per 31 december 2023 boven de ondergrens voor toeslagverlening (120%), maar onder de bovengrens (135%) waarbij een volledige toeslag mogelijk is.

Bij de toekenning van een toeslag wordt gekeken naar de verhoging van de prijzen (een prijsindexcijfer). Het voor ons relevante prijsindexcijfer bedraagt -2,0% (vorig jaar: 16,9%). Dit zou er volgens het toeslagbeleid toe leiden dat er per 1 januari 2024 geen toeslag zou worden verleend. In 2023 heeft CBS de berekeningssystematiek voor de energieprijzen gewijzigd. Als deze gewijzigde systematiek al eerder zou zijn ingevoerd (uiterlijk in oktober 2021) zouden de bovenstaande prijsindexcijfers 3,5% respectievelijk 11,7% hebben bedragen. Een iets “vlakker” uitkomst dus.

Het bestuur heeft besloten om bij de vaststelling van de toeslag per 1 januari 2024 rekening te houden met de gewijzigde berekeningssystematiek door CBS, waardoor er wel toeslag mag worden verleend. Hierbij is ook rekening gehouden met een correctie (niet met terugwerkende kracht) over de toeslag per 1 januari 2023, omdat die volgens de gewijzigde systematiek te hoog was. De toeslag per 1 januari 2024 (rekening houdend met de correctie over 2023) is vastgesteld op 1,3%.

Omdat er in de afgelopen jaren geen ruimte was voor een (volledige) verhoging groeide de maximale toeslagachterstand per 1 januari 2024 tot in totaal 31,6% (1 januari 2023: 28,8%). Hierbij wordt nog opgemerkt dat de maximale toeslagachterstand per 1 januari 2023 vanwege de herrekening door CBS is verlaagd van 34,8% naar 28,8%.

Het bestuur in 2023

Het bestuur werkt met een bestuurlijke jaarplanning en een totaaloverzicht van alle beheers- en bewakingsmaatregelen. Op deze wijze zorgt het bestuur ervoor dat alle relevante aspecten van het besturen van het pensioenfonds worden behandeld. Dit betreft onder andere:

- de behandeling van alle onderwerpen die horen bij de aandachtsgebieden welke de gehele bedrijfsvoering van het fonds weerspiegelen;
- de monitoring van alle beheers- en bewakingsmaatregelen vanuit het integraal risicomanagement;
- de beoordeling van alle verantwoordingsrapportages;
- de evaluatie van de opzet en van de beleidsdocumenten van enkele aandachtsgebieden.

Daarnaast zijn er meer specifieke onderwerpen aan de orde geweest. Onderstaand is dit nader toegelicht.

Governance

Per 1 augustus 2023 liep de zittingstermijn van de heer Joop af. De heer Joop is vertegenwoordiger van de werknemers en is in 2023 herbenoemd door het bestuur.

Voor de vacature in het bestuur is inmiddels een aspirant-bestuurslid gevonden.

Speciale aandacht was er in 2023 voor de volgende onderwerpen:

- Het bestuur heeft een zelfevaluatie gehouden.
- De overeenkomsten met de certificerend actuaire en de accountant liepen in 2023 af. Het bestuur heeft een evaluatie gehouden en besloten om opnieuw een overeenkomst met hen aan te gaan.
- Er zijn zeven uitvragen gedaan door DNB. Dit gaat om vijf uitvragen over de niet-financiële risico's en twee uitvragen over de voortgang ten aanzien van het nieuwe pensioenstelsel.
- In de eerste helft van 2023 is het onderzoek naar de vervanging van het huidige pensioenadministratiesysteem afgerond. Er is gekozen voor een andere leverancier. De implementatie van het nieuwe administratiesysteem zal in 2024 plaatsvinden.
- In de tweede helft van 2023 is meerdere malen overleg geweest met de werkgever over het rapport 'toekomstbestendigheid pensioenfonds' en de toekomstige uitvoering van de nieuwe pensioenregeling. De werkgever heeft aangegeven dat de nieuwe pensioenregeling niet meer in het pensioenfonds zal worden ondergebracht. Het pensioenfonds zal in 2024 werken aan de gevolgen hiervan.
- In 2023 zijn de volgende onderdelen van de bedrijfsvoering geëvalueerd: het integriteitsbeleid, het IT-beleid en de risicowaarderingen in het integraal risicomanagement. Verder is de klachten- en geschillenprocedure aangepast aan de richtlijnen 'Goed omgaan met klachten' van de Pensioenfederatie en de als gevolg hiervan ingerichte geschilleninstantie pensioenfondsen.
- Eind 2023 is de gehanteerde prijsindex voor de toeslagverlening binnen het bestuur besproken. Als gevolg van de sterk fluctuerende energieprijzen is besloten om voor de toeslagverlening gebruik te maken van door CBS herrekende prijsindexcijfers.

Aanvullend zijn de volgende aspecten te benoemen:

- Het pensioenfonds voert een integere bedrijfsvoering. Onderdelen hiervan zijn een adequate AO/IC, beleidsvorming vanuit de doelstellingen van het pensioenfonds en evenwichtige belangenbehartiging, adequaat risicomanagement (beheersing van risico's) en openheid over het beleid. Tevens wordt de naleving van de gedragscode, welke fraudepreventiemaatregelen bevat, bewaakt. In 2023 is het integriteitsrisico geëvalueerd, waar fraudepreventie een onderdeel van is.
- De aanbevelingen van de visitatiecommissie, actuaire, accountant, compliance officer en sleutelfunctiehouders zijn allemaal behandeld. Enkele punten worden in 2024 verder uitgewerkt en afgehandeld.
- Het pensioenfonds is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving.
- Er is sprake van een bij het pensioenfonds passende beloningsstructuur. De externe leden van het bestuur en de vertegenwoordiger namens de pensioengerechtigden ontvangen een vaste vergoeding voor hun bestuurslidmaatschap die gerelateerd is aan de mate van deskundigheid, vaardigheden, verantwoordelijkheid en tijdsbesteding. Gepensioneerde leden van het verantwoordingsorgaan en aspirant-gepensioneerde leden van het bestuur ontvangen een vacatievergoeding per vergadering. Werkgevers- en deelnemersvertegenwoordigers in beide organen die een dienstverband hebben met de werkgever ontvangen geen vergoeding.
- In 2023 ondertekenden alle betrokkenen (leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de visitatiecommissie en het pensioenbureau) de jaarlijkse verklaring over de naleving van de gedragscode.
- Er is in 2023 één klacht ontvangen. De klacht betreft de hoogte van de pensioenopbouw en is in behandeling genomen volgens de nieuwe klachten- en geschillenprocedure.

Code pensioenfondsen

De Code pensioenfondsen wordt door het pensioenfonds nageleefd met de beste intenties. Voor het bestuur zit de waarde ervan in de dialoog en afgewogen besluitvorming, meer dan in het naleven van de letter van de code.

Zaken waarvan het pensioenfonds van de code afwijkt, zijn:

- Het gebruik maken van externe hulp bij de zelfevaluatie van het bestuur (norm 28). De zelfevaluatie van het bestuur is een continu proces. Daarbij wordt geen gebruik gemaakt van externe hulp, omdat het bestuur meent dat de kosten hiervan niet opwegen tegen de toegevoegde waarde ervan.
- Diversiteit met betrekking tot leeftijd en geslacht in het bestuur en in het verantwoordingsorgaan (norm 33). Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit in het bestuur. Het houdt daarbij rekening met diversiteit zoals opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, leeftijd en geslacht. Dit is nader beschreven in de beleidsdocumenten met betrekking tot de werving en selectie van leden voor het bestuur respectievelijk het verantwoordingsorgaan. Diversiteit met betrekking tot leeftijd en geslacht is deels aanwezig in de huidige samenstelling van het bestuur (één bestuurder bij aanvang bestuursfunctie jonger dan 40 jaar) en het verantwoordingsorgaan (één vrouw).

Financiële opzet

Het jaar 2023 was het eerste jaar van de driejarige premieperiode van de CDC-regeling. De pensioenpremie is gelijk aan 40,2%, waarvan de werkgever 70% betaalt en de werknemer 30%. De pensioenregeling kent een opbouwpercentage van 1,75%. De opbouw is in 2023 niet verlaagd.

De actuariële sleutelfunctiehouder heeft in 2023 de berekening van de toeslagverlening, inclusief de wijziging van het gehanteerde prijsindexcijfer geëvalueerd. Hij is akkoord gegaan met de aanpassingen en de berekeningen.

Beleggingen

Het pensioenfonds kent een passief beleggingsbeleid. In 2023 zijn geen aanpassingen gemaakt in het beleid.

Het totaal beleggingsrendement (vóór aftrek kosten) was in 2023 11,3% (2022: -15,8%).

Vermogensbeheer

Als gevolg van het passieve beleggingsbeleid enerzijds en de eenvoudige structuur van de beleggingen anderzijds is het vermogensbeheer zeer transparant. Het volgen van de beleggingsresultaten en ook het volgen van de kwaliteit van dienstverlening door de vermogensbeheerder is eenvoudig.

De uitbesteding van het vermogensbeheer betekent dat het pensioenfonds geen rechtstreeks zicht heeft en geen directe controle uitvoert op de processen van de externe dienstverleners. Het bestuur stelt daarom hoge kwaliteitseisen aan de organisatie. Afspraken met hen worden periodiek geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

De dienstverlening van zowel de vermogensbeheerder als de custodian worden gecertificeerd (SOC-verklaringen) door KPMG. KPMG heeft in 2023 als onafhankelijke instelling beoordeeld of het kwaliteitssysteem aan de gestelde normen voldoet. Uit de SOC-rapportages blijkt dat de systemen en processen van de dienstverlening correct zijn doorlopen en dat de ingerichte interne beheersmaatregelen op de uitbestede processen voldoende zijn in opzet, bestaan en werking.

Pensioen- en financieel beheer

De pensioen- en financiële administratie zijn niet uitbesteed, maar worden volledig in eigen beheer uitgevoerd door het pensioenbureau. De reguliere werkzaamheden van het pensioenbureau zijn naar volle tevredenheid uitgevoerd. Er hebben zich geen calamiteiten of bijzonderheden voorgedaan.

Het fonds heeft in 2023 het onderzoek naar een vervanging van de bestaande software voor de verzekerden administratie afgerond. Het fonds heeft voor een andere softwareleverancier gekozen. De implementatie is aan het eind van 2023 opgestart.

Het pensioenfonds verstrekt, naast schriftelijke en mondelinge informatie, ook informatie via de website. Op de website zijn de geldende statuten en pensioenreglementen met bijbehorende pensioenbrochures gepubliceerd. Tevens zijn er het uitgebrachte pensioennieuws, de actuele informatie over de toeslagen en de beleidsdekkingsgraad te vinden. De website is in 2023 in een nieuw jasje gestoken.

Aan alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden is in 2023 hun jaarlijkse uniform pensioenoverzicht verzonden. In januari 2023 en in juli 2023 is het pensioennieuws uitgebracht. Tot slot kunnen alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden hun pensioenaanspraken en -rechten terugvinden in het Pensioenregister (www.mijnpensioenoverzicht.nl).

Jaarlijks voert het pensioenfonds een haalbaarheidstoets uit. Dit betekent dat er voor het gehele pensioenfonds een prognose van 60 jaar wordt gemaakt, waarbij gekeken wordt hoe hoog het pensioenresultaat is na 60 jaar. Het pensioenresultaat is de mate waarin het pensioenfonds in staat is om de inflatie te kunnen volgen (koopkrachtbehoud). Conform de Pensioenwet en het Besluit financieel toetsingskader dient vervolgens een aantal ondergrenzen te worden vastgesteld. De uitvoering van de eerste aanvangshaalbaarheidstoets leidde tot de volgende ondergrenzen aan het pensioenresultaat:

- vanuit de evenwichtssituatie gemiddeld een pensioenresultaat van 85%;
- vanuit de feitelijke financiële situatie gemiddeld een pensioenresultaat van 81%;
- maximale afwijking van het gemiddelde 25% (slechtweersscenario).

De uitkomsten van de in 2023 uitgevoerde haalbaarheidstoets zijn binnen de vastgestelde grenzen. De uitkomst in 2023 was een verwacht pensioenresultaat van 96,2% (2022: 98,2%) vanuit de feitelijke financiële positie.

Ultimo 2022 was de beleidsdekkingsgraad 125,1% en het vereist eigen vermogen 117,2%, zodat in 2023 geen herstelplan hoefde te worden ingediend.

Het beleid in 2023

Pensioenbeleid

In 2023 is er nog één pensioenregeling waarin opbouw plaatsvindt (Rexel Nederland Regeling). De Rexel Nederland Regeling kent een opbouw van ouderdomspensioen van 1,75%.

De regeling biedt dekking ingeval van pensionering, overlijden of arbeidsongeschiktheid tijdens het dienstverband met de werkgever:

- een ouderdomspensioen dat wordt uitgekeerd vanaf de pensioendatum (68 jaar);
- een partnerpensioen dat wordt uitgekeerd na het overlijden;
- een wezenpensioen dat wordt uitgekeerd na het overlijden;
- voortzetting van de pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid.

De Rexel Nederland Regeling is een collectief beschikbare premieregeling, waarbij de premie voor drie jaar is vastgesteld. Indien in enig jaar de premie minder bedraagt dan benodigd (met inachtneming van de reserve pensioenpremie) dan zal de opbouw in dat jaar worden verlaagd. De reguliere opbouw van ouderdomspensioen is 1,75% per jaar en de pensioenleeftijd is 68 jaar. Voor het partnerpensioen vindt opbouw plaats ter grootte van 70% van het ouderdomspensioen. De toeslagverlening is voorwaardelijk en is maximaal de prijsindex. Daarnaast geldt een gemaximeerd pensioengevend salaris dat gelijk is aan het maximale WIA-grenssalaris (€ 66.956 in 2023).

Mutatieoverzicht deelnemers

Het verzekerdenbestand voor alle pensioenregelingen samen heeft zich in het boekjaar als volgt ontwikkeld:

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden	Totaal 2023	Totaal 2022
Stand per 1 januari	446	1.307	1.466	3.219	3.254
Toetreding	53	0	0	53	54
Pensionering	-2	-43	45	0	0
Overlijden	-1	-5	-85	-91	-78
Uitdiensttreding	-53	53	0	0	0
Waardeoverdracht	0	-32	0	-32	-20
Afkoop	0	-14	-28	-42	-20
Toekenning nabestaandenpensioen	0	0	34	34	31
Van Nationale-Nederlanden	0	11	265	276	0
Bereiken expiratieleeftijd	-3	2	-1	-2	-1
Overlijden ex-partner	0	-2	0	-2	0
Einde studie	0	0	-1	-1	-1
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december	440	1.277	1.695	3.412	3.219
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Premiebeleid

De deelnemers van het pensioenfonds hebben een pensioenopbouw volgens de Rexel Nederland Regeling. Deze regeling is een zogenaamde CDC-regeling. Dit is een pensioenregeling waarbij de pensioenpremie qua hoogte voor drie jaar vaststaat.

Uit de pensioenpremie dient de beoogde pensioenopbouw volgens het pensioenreglement te worden gefinancierd. Wanneer de pensioenpremie hoger is dan de kostendekkende premie (of gedempte premie als die hoger is), dan wordt het meerdere toegevoegd aan de reserve pensioenpremie. Is de pensioenpremie lager dan de kostendekkende premie (of gedempte premie als die hoger is), dan wordt het tekort onttrokken aan de reserve pensioenpremie. Blijkt er dan nog steeds een tekort voor een volledige opbouw, dan zal de pensioenopbouw in dat jaar worden verlaagd.

De reserve pensioenpremie wordt gevormd gedurende de driejaarsperiode van de vaste premieafpraak. Aan het einde van de driejaarsperiode wordt de aanwezige reserve pensioenpremie toegevoegd aan de algemene reserve. De pensioenpremie is gelijk aan 40,2% van de pensioengrondslag.

Toeslagbeleid

Het pensioenfonds heeft een voorwaardelijke toeslagregeling. Bij de voorwaardelijke toeslagverlening wordt op de pensioenen toeslag verleend van maximaal de consumentenprijsindex (alle huishoudens, afgeleid). Het bestuur heeft in zijn beleidsvoornemen kaders aangegeven die het uitgangspunt zijn voor de beslissing over toeslagverlening. Als de beleidsdekkingsgraad zich onder de 120% bevindt wordt er geen toeslag verleend. Bij een beleidsdekkingsgraad boven 135% is een volledige toeslag mogelijk.

Wanneer de beleidsdekkingsgraad zich tussen de 120% en 135% begeeft, is een gedeeltelijke toeslag mogelijk. De beleidsdekkingsgraad aan het eind van 2023 bedraagt 130,8% en daarom heeft het bestuur per 1 januari 2024 een gedeeltelijke toeslag kunnen verlenen.

Bij de toekenning van een toeslag wordt gekeken naar de verhoging van de prijzen (een prijsindexcijfer). Het voor het pensioenfonds relevante prijsindexcijfer bedraagt -2,0% (vorig jaar: 16,9%). Dit zou er volgens het toeslagbeleid toe leiden dat er per 1 januari 2024 geen toeslag zou worden verleend. In 2023 heeft CBS de berekeningssystematiek voor de energieprijzen gewijzigd. Als deze gewijzigde systematiek al eerder zou zijn ingevoerd (uiterlijk in oktober 2021) zouden de bovenstaande prijsindexcijfers 3,5% respectievelijk 11,7% hebben bedragen. Een iets “vlakker” uitkomst dus.

Het bestuur heeft besloten om bij de vaststelling van de toeslag per 1 januari 2024 rekening te houden met de gewijzigde berekeningssystematiek door CBS. Hierbij is ook rekening gehouden met een correctie (niet met terugwerkende kracht) over de toeslag per 1 januari 2023, omdat die volgens de gewijzigde systematiek te hoog was. De toeslag per 1 januari 2024 (rekening houdend met de correctie over 2023) is vastgesteld op 1,3%.

Omdat er in de afgelopen jaren geen ruimte was voor een (volledige) verhoging groeide de maximale toeslagachterstand per 1 januari 2024 tot in totaal 31,6% (1 januari 2023: 28,8%). Hierbij wordt nog opgemerkt dat de maximale toeslagachterstand per 1 januari 2023 vanwege de herrekening door CBS is verlaagd van 34,8% naar 28,8%.

Beleggingsbeleid

Om de geformuleerde beleggingsdoelstelling bij een acceptabel risiconiveau te bereiken, is een strategische norm en een bandbreedte vastgesteld voor de verdeling van de beleggingen. De verdeling en bandbreedte zijn als volgt:

Beleggingscategorie	Norm	Minimaal	Maximaal
Aandelen	37,5%	34,5%	40,5%
Vastrentende waarden	62,5%	59,5%	65,5%

Ultimo 2023 bedragen de aandelen 38,3% van de beleggingsportefeuille, de vastrentende waarden 61,7%. Daarmee valt de bestaande beleggingsmix binnen de geformuleerde bandbreedte. Bij de vaststelling van de feitelijke beleggingsmix is de post “Overig” uit de balans toegewezen aan de aandelen (beleggingsdebiteuren, -crediteuren en liquide middelen met betrekking tot de aandelen) en de vastrentende waarden (beleggingsdebiteuren, -crediteuren en liquide middelen met betrekking tot de vastrentende waarden).

De aandelenportefeuille bestaat uit in Euro genoteerde aandelen in de EMU landen. De vermogensbeheerder heeft de opdracht om de “MSCI EMU”-index te volgen.

De vastrentende waarden zijn gesplitst in:

- De Zuid-Europese landen. Er is een (afgesplitste) portefeuille met obligaties uit de landen Italië en Spanje. De obligaties worden aangehouden tot de einddatum. Hierin vinden geen nieuwe aankopen meer plaats. Deze afgesplitste portefeuille wordt dus geleidelijk afgebouwd.
- De Noord-Europese landen. De vermogensbeheerder heeft de opdracht om de “Barclays’ Euro-Aggregate: Treasury DE, FR, NL, BE, AT & FI only”-index te volgen.

Herallocatiebeleid. Het herallocatiebeleid is bedoeld om de strategische normverdeling van het belegde vermogen zoveel mogelijk op het gewenste niveau te handhaven. Dit vindt plaats door de strategische normverdeling van de portefeuille binnen de bandbreedtes te blijven volgen. Als onvoorziene omstandigheden zich manifesteren kan de herallocatie tijdelijk worden opgeschort. Het bestuur neemt hierover een discretionaire beslissing.

Derivatenbeleid. De vermogensbeheerder maakt beperkt gebruik van derivaten puur om de indices te kunnen blijven volgen. De vermogensbeheerder mag binnen het mandaat gebruik maken van futures op aandelen om kleine sommen geld, tot een maximum van 5% van de portefeuillewaarde, efficiënt als aandelen te kunnen beleggen. De bedoeling hiervan is mede om dividenden te herinvesteren tussen het moment dat het dividend wordt toegekend en het moment dat het dividend daadwerkelijk wordt uitgekeerd.

Rentebeleid. Het rentebeleid is vormgegeven door bij de vaststelling van de strategische normverdeling van de beleggingsportefeuille rekening te houden met de waarde van de vastrentende waarden (obligatieportefeuilles) en de contante waarde van toekomstige pensioenuitkeringen. Er wordt een berekening gemaakt van enerzijds de waarde van de obligatieportefeuille en anderzijds de contante waarde van de verwachte pensioenuitkeringen. Als blijkt dat de contante waarde van de pensioenuitkeringen in de eerste 10 jaar plus één derde van de contante waarde van de pensioenuitkeringen na 10 jaar niet meer door de obligatieportefeuille worden gedekt, zal de strategische normverdeling opnieuw worden vastgesteld.

Valutabeleid. De strategie van het pensioenfonds is om niet te beleggen in vreemde valuta.

Verantwoord beleggen

De uitgangspunten van het beleggingsbeleid worden jaarlijks besproken met het verantwoordingsorgaan. Het bestuur is zich ervan bewust dat het als belegger een verantwoordelijke rol heeft in de maatschappij. In de pensioensector wordt voor wat betreft het beleggingsbeleid veel aandacht gevestigd op aspecten als milieu, klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Er wordt belegd volgens de eisen die de wetgeving stelt ten aanzien van verantwoord beleggen. Er is geen sprake van een actief beleid. Het pensioenfonds heeft voor de gehele beleggingsportefeuille gekozen voor passief beleggen. Het beleggingsbeleid betekent ten aanzien van verantwoord beleggen het volgende:

- Het pensioenfonds belegt alleen in de Eurozone, voor zowel vastrentende waarden als zakelijke waarden. Dit betekent dat dit ten aanzien van verantwoord beleggen al een grote inkadering is van het beleggingsuniversum.
- Het pensioenfonds belegt qua vastrentende waarden alleen in staatsobligaties, waarmee sprake is van een verdere inkadering ten aanzien van verantwoord beleggen.

Verklaring Ongunstige Effecten Duurzaamheidsfactoren (Informatieverschaffingsverordening SFDR en EU-taxonomie)

Het pensioenfonds heeft de volgende beleggingsdoelstellingen:

- het handhaven of nastreven van een gezonde financiële positie van het pensioenfonds om de nominale pensioenaanspraken na te kunnen komen;
- het behalen van positief beleggingsresultaat tegen aanvaardbare risico's in verband met het streven naar toeslagverlening op de pensioenaanspraken;
- het voeren van een solide beleggingsbeleid, gericht op de lange termijn, waarbij een stabiel rendement wordt nagestreefd, onder bewaking van de daarmee gemoeide kosten.

In het beleid worden de wettelijke eisen voor duurzaam beleggen in acht genomen, maar bij beleggingsbeslissingen wordt niet apart met duurzaamheidsrisico's rekening gehouden of met eventuele ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren. De reden hiervoor ligt vooral in het feit dat Sagittarius een passief beleggingsbeleid voert, waarbij een index wordt gevolgd, en daardoor geen directe invloed kan uitoefenen op de keuzes van de vermogensbeheerder. Bovendien brengt het meewegen van ongunstige effecten gedetailleerde rapportageverplichtingen met zich mee die nog niet bekend zijn en tot hoge kosten kunnen leiden.

Het pensioenfonds classificeert haar pensioenregeling niet als een duurzaam product dat ecologische of sociale kenmerken promoot, waarbij gedeeltelijk in duurzame producten wordt belegd. De pensioenregeling valt daarmee onder artikel 6 van de SFDR. De beleggingen van het pensioenfonds houden daarmee ook geen rekening met de EU-criteria voor ecologische duurzame economische activiteiten.

Het bestuur blijft het duurzaamheidselement monitoren en jaarlijks behandelen.

Het beloningsbeleid van het pensioenfonds draagt bij aan het voorkomen van belangenverstremming en ongewenste risico's. Duurzaamheidsrisico's spelen hierin geen rol.

Risicomanagementbeleid

Het pensioenfonds heeft een risicomanagementbeleid dat volledig is geïntegreerd in de bedrijfsvoering.

Meest significante risico's. Uit de risicoanalyses blijkt dat er drie risico's als significant zijn te beschouwen: het renterisico en het looptijdenrisico (beide in het kader van matching) en het marktrisico (vastrentende waarden en aandelen).

Deze risico's zijn financiële risico's, welke helder zijn en bewust worden gelopen. De wijze waarop met deze risico's wordt omgegaan is verdisconteerd in het strategische beleggingsbeleid. Daarbij is een balans gezocht tussen korte termijn solvabiliteit enerzijds en lange termijn gewenste toeslagverlening anderzijds.

In 2023 heeft een evaluatie plaatsgevonden van de geldende risicowaarderingen. De evaluatie heeft geleid tot een aanpassing van de kans/impact-combinaties. Als gevolg daarvan zijn enkele niet-financiële risico's verhoogd van 'laag' naar 'beperkt'. Deze risico's worden aan het begin van 2024 opnieuw beoordeeld.

Frauderisico. Het pensioenfonds voert een integere bedrijfsvoering. Onder meer wordt de naleving van de gedragscode, welke fraudepreventiemaatregelen bevat, bewaakt. In 2023 is het integriteitsrisico geactualiseerd, waarbij aandacht gegeven wordt aan fraudepreventie. Sleutelfunctiehouders en medewerkers IT-ondersteuning onderschrijven naast de gedragscode een aanvullende integriteitsverklaring. Het bestuur is niet bekend met beleid of handelingen die in strijd zijn met geldende wet- en regelgeving en heeft geen fraude of signalen van fraude waargenomen.

Risicobereidheid. De voor het pensioenfonds geldende risicobereidheid is 'laag'. Het huidige strategische beleggingsbeleid sluit aan op deze risicohouding, hetgeen tot uiting komt in de hoogte van het vereist eigen vermogen en in de ondergrenzen die met behulp van de haalbaarheidstoets zijn vastgesteld. De genoemde financiële risico's zijn sluitend bij de risicohouding.

Impact van verwezenlijking meest significante risico's. Ieder jaar voert het pensioenfonds een impactanalyse uit. Deze financiële analyse geeft inzicht in het effect van een stijging/daling van zowel de rente als het rendement op zakelijke waarden op de hoogte van de dekkingsgraad. Daarnaast worden jaarlijks scenarioanalyses uitgevoerd, waar de ontwikkeling van de dekkingsgraad in de komende 10 jaar wordt onderzocht en waarbij naar verschillende scenario's wordt gekeken. Hiermee wordt de gevoeligheid van marktbevingen op de technische voorzieningen, de beleggingen en de dekkingsgraad inzichtelijk gemaakt.

Belangrijke risico's afgelopen boekjaar. De belangrijkste financiële risico's in het afgelopen boekjaar zijn het renterisico en het marktrisico op aandelen. Deze risico's worden bewust gelopen om een mate van toeslagverlening in de toekomst na te streven. Dit komt ook tot uitdrukking in de resultaten van het pensioenfonds. In 2023 was er sprake van een positief resultaat op intrest van € 16.763.794 en in 2022 van € 22.238.971.

Financiële ontwikkelingen in 2023

(alle bedragen in 1.000 euro)

Financiële positie per 31 december 2023

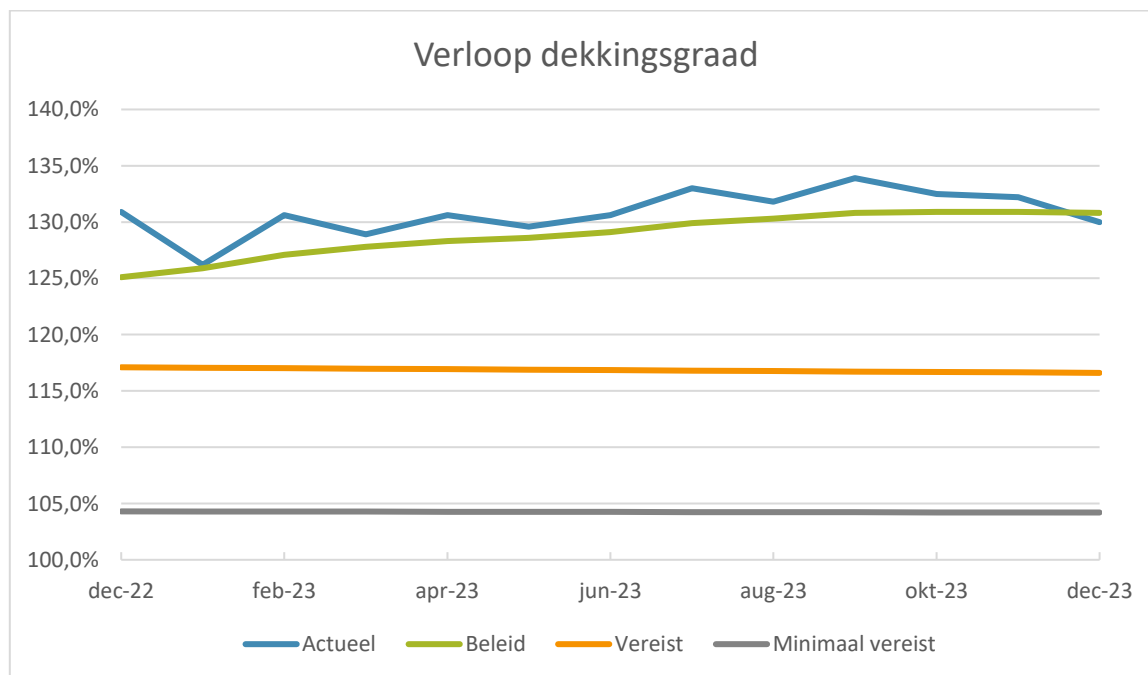
De financiële positie van het pensioenfonds wordt gemeten door de beleidsdekkingsgraad. Dit is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Per 31 december 2023 is deze gelijk aan 130,8% tegenover een beleidsdekkingsgraad per 31 december 2022 van 125,1%.

Daarnaast dient jaarlijks de reële dekkingsgraad te worden vastgesteld. De reële dekkingsgraad houdt bij de berekening van de technische voorzieningen rekening met toekomstige toeslagen over de opgebouwde pensioenen. De reële dekkingsgraad geeft daardoor de verhouding weer tussen het actueel aanwezige vermogen en het vermogen dat nodig is om, boven op de nominale pensioenverplichtingen, ook de voorwaardelijke toeslagen op het niveau van de prijsontwikkeling te kunnen verstrekken.

Een reële dekkingsgraad van 100% houdt dus in dat een pensioenfonds voldoende in kas heeft om niet alleen de nominale pensioenverplichtingen, maar ook de voorwaardelijke toeslagen te kunnen financieren. Aan het eind van 2023 bedraagt de reële dekkingsgraad 97,7% (2022: 95,5%).

Omdat het pensioenfonds per 31 december 2023 een hogere beleidsdekkingsgraad had dan het vereist eigen vermogen van 116,6%, hoeft het pensioenfonds in 2024 geen herstelplan in te dienen.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad, de beleidsdekkingsgraad en de vereiste dekkingsgraden is in 2023 als volgt:

Belegd vermogen. De verdeling van het belegd vermogen aan het einde van het jaar was als volgt:

Beleggingscategorie	2023		2022	
Aandelen	120.036	37,6%	115.851	38,7%
Obligaties Noord-Europese landen	179.809	56,2%	160.271	53,6%
Obligaties Zuid-Europese landen (afgesplitste portefeuille)	17.135	5,4%	20.754	6,9%
Overig	2.534	0,8%	2.460	0,8%
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal	319.514	100,0%	299.336	100,0%
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Technische voorzieningen. De opbouw van de technische voorzieningen aan het einde van het jaar was als volgt:

	2023	2022
Deelnemers	28.218	24.978
Gewezen deelnemers	63.801	58.839
Pensioengerechtigden	166.810	154.242
	<hr/>	<hr/>
	258.829	238.059
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Ontwikkeling financiële positie. De financiële positie van het pensioenfonds ontwikkelde zich in 2023 als volgt:

	Vermogen (excl. reserve pensioenpremie)	Technische voorzieningen	Dekkingsgraad actueel
Stand per 1 januari 2023	311.717	238.059	130,9%
Wijziging UFR	0	332	-0,1%
Pensioen van Nationale-Nederlanden	3.986	3.986	-0,5%
Toeslagverlening	-164	13.816	-7,1%
Premies	5.044	2.934	0,5%
Mutatie reserve pensioenpremie	-234	0	-0,1%
Beleggingsopbrengsten	33.017	8.063	8,7%
Uitkeringen	-15.208	-15.393	2,0%
Wijziging marktrente	0	8.825	-4,5%
Overig	-1.590	-1.793	0,2%
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december 2023	336.568	258.829	130,0%
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Analyse van het resultaat van het boekjaar

Het pensioenfonds kende in 2023 een positief resultaat van 4.315 (2022: 18.761). Ieder jaar wordt het behaalde resultaat geanalyseerd. Het resultaat opgesplitst naar bronnen ziet er als volgt uit:

Resultatenbron	2023	2022
Pensioenopbouw	925	-840
Kosten	135	0
Intrest en toeslagverlening	2.784	22.239
Overige	471	-2.638
Totaal	4.315	18.761

In 2023 is besloten om per 1 januari 2023 een toeslag te verlenen van 5,7%. Dit heeft geleid tot een negatief resultaat. Ook de daling van de marktrente heeft geleid tot een negatief resultaat. Daartegenover stonden positieve beleggingsresultaten. Per saldo was het resultaat op intrest en toeslagverlening positief.

In de paragraaf ‘Actuariële analyse over 2023’ is een uitgebreide uiteenzetting van de resultaatbronnen te vinden.

Beleggingsrendement

In 2023 hebben zowel de aandelen als de obligaties positief gerendeerd. Over de totale portefeuille bedraagt het rendement (voor aftrek kosten) in 2023 11,3% (2022: -15,8%).

De afzonderlijke rendementen waren als volgt:

Beleggingscategorie	Behaald rendement voor aftrek kosten	Benchmark voor aftrek kosten	Behaald rendement na aftrek kosten
Aandelen	19,3%	18,8%	19,2%
Obligaties Noord-Europese landen	6,3%	6,3%	6,2%
Obligaties Zuid-Europese landen (afgesplitste portefeuille)	8,7%	8,7%	8,5%
Totaal	11,3%	11,2%	11,2%

Voor de aandelen is de benchmark gelijk aan de “MSCI EMU”-index, voor de obligaties in Noord-Europese landen de “Barclays’ Euro-Aggregate: Treasury DE, FR, NL, BE, AT & FI only”-index. Voor de obligaties in de Zuid-Europese landen geldt geen index. De vermelde benchmark is gelijkgesteld aan het behaalde rendement voor aftrek kosten.

De rendementen worden maandelijks vastgesteld. De in de tabel vermelde rendementen zijn gelijk aan de gecumuleerde maandrendementen over het jaar 2023.

Op de obligatieportefeuilles is volgens het beleid een rendement gelijk aan de indices behaald. Op de aandelenportefeuille scoort het pensioenfonds boven de index. Dit wordt veroorzaakt door terugontvangen dividendbelasting wat mogelijk is voor Nederlandse stichtingen (zoals het pensioenfonds). Onder kosten worden in het overzicht de beheerkosten (inclusief kosten bestuur) bedoeld.

Wettelijke premietoets

De Pensioenwet schrijft voor dat de door een pensioenfonds te ontvangen pensioenpremie ten minste gelijk dient te zijn aan de gedempte premie. De ontvangen pensioenpremie over boekjaar 2023 bedraagt 5.044. De gedempte premie was in 2023 4.810. Er is 234 toegevoegd aan de reserve pensioenpremie. De ontvangen pensioenpremie verminderd met de toevoeging aan de reserve pensioenpremie is gelijk aan de gedempte premie, waarmee is voldaan aan de wettelijke toets.

De zuiver kostendekkende premie was in 2023 4.119.

Kosten pensioenbeheer

De uitvoeringskosten bedroegen in 2023 709 (2022: 689). Voor een specificatie van dit bedrag wordt verwezen naar punt 31 onder de toelichting bij de staat van baten en lasten. Daaruit blijkt dat van de bestuurskosten een bedrag van 31 (2022: 30) is toegerekend aan de kosten voor vermogensbeheer. Dit bedrag is vastgesteld door voor de bestuursleden, de leden van het verantwoordingsorgaan en de directeur een inschatting te maken hoeveel uren op jaarbasis zijn besteed aan het vermogensbeheer. De bestuurskosten zijn naar rato van het aantal ingeschatte uren verdeeld over kosten voor vermogensbeheer en uitvoeringskosten.

Ultimo 2023 bedroeg het aantal deelnemers 440 (2022: 446) en het aantal pensioengerechtigden 1.695 (2022: 1.466), tezamen derhalve 2.135 (2022: 1.912).

Uitgedrukt per deelnemer en pensioengerechtigde bedragen de uitvoeringskosten in 2023 € 332,00 (2022: € 360,00). Zowel het aantal deelnemers en pensioengerechtigden als de uitvoeringskosten zijn gestegen. Omdat het aantal deelnemers en pensioengerechtigden sterker is gestegen, is het bedrag per deelnemer en pensioengerechtigde afgenomen.

Bij de vaststelling van het gemiddelde bedrag van € 332,00 zijn conform de voorschriften de gewezen deelnemers buiten beschouwing gelaten. Als ook de gewezen deelnemers in aanmerking worden genomen bedragen de uitvoeringskosten € 208,00 (2022: € 214,00) per verzekerde. Dit grote verschil ontstaat doordat het pensioenfonds relatief veel gewezen deelnemers heeft.

Kosten vermogensbeheer

De kosten van vermogensbeheer inclusief transactiekosten en bestuurskosten bedroegen 444 (2022: 455). Dit was 0,14% (2022: 0,14%) van het gemiddeld belegd vermogen. De beheerkosten zijn in 2023 toegenomen van 361 naar 363. Daarnaast zijn de transactiekosten in 2023 afgenomen van 94 naar 81.

De beheerkosten (exclusief transactiekosten) zijn gelijk aan de kosten die door de vermogensbeheerder en custodian in rekening zijn gebracht, vermeerderd met de verschuldigde BTW over deze bedragen, en met de bestuurskosten die zijn toegerekend aan het vermogensbeheer.

De transactiekosten van de aandelen zijn de kosten die daadwerkelijk in rekening zijn gebracht. De transactiekosten van de obligaties zijn gebaseerd op een spread van 0,05% voor de AAA-staatsobligaties en een spread van 0,175% voor de overige obligaties.

Het gemiddeld belegd vermogen is bepaald door de beginstand boekjaar en de eindstanden van de maanden januari tot en met december te middelen. Dit heeft geleid tot een gemiddeld belegd vermogen van 310.218 (2022: 324.316).

Een specificatie van de kosten vermogensbeheer staat in de onderstaande overzichten.

2023	Beheer- kosten	Transactie- kosten	Totaal	Totaal in % belegd vermogen
Aandelen	159	4	163	0,05%
Vastrentende waarden	173	77	250	0,08%
Totaal kosten per beleggingscategorie	332	81	413	0,13%
Kosten bestuur	31	0	31	0,01%
Totaal overige vermogensbeheerkosten	31	0	31	0,01%
Totaal kosten vermogensbeheer	363	81	444	0,14%
2022	Beheer- kosten	Transactie- kosten	Totaal	Totaal in % belegd vermogen
Aandelen	160	8	168	0,05%
Vastrentende waarden	171	86	257	0,08%
Totaal kosten per beleggingscategorie	331	94	425	0,13%
Kosten bestuur	30	0	30	0,01%
Totaal overige vermogensbeheerkosten	30	0	30	0,01%
Totaal kosten vermogensbeheer	361	94	455	0,14%

Dwangsommen en boetes

In het afgelopen jaar zijn geen dwangsommen en boetes aan het pensioenfonds opgelegd. Bovendien is er geen bewindvoerder of curator aangesteld door de toezichthouder. Ten slotte is er geen aanwijzingsbeschikking aan het pensioenfonds afgegeven door de toezichthouder.

Oordeel actuaris

De actuaris is van oordeel dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

Actuariële analyse over 2023

(alle bedragen in 1.000 euro)

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten kan als volgt worden weergegeven:

	2023	2022
Resultaat op pensioenopbouw		
Beschikbaar voor pensioenopbouw	4.404	4.417
Benodigd voor pensioenopbouw	-2.934	-4.524
Vrijgevallen solvabiliteitstoelage	-545	-733
	<hr/>	<hr/>
	925	-840
Resultaat op kosten		
Beschikbaar voor kosten	844	689
Gemaakte kosten	-709	-689
	<hr/>	<hr/>
	135	0
Resultaat op intrest en toeslagverlening		
Beleggingsresultaten	33.017	-57.823
Toevoeging/onttrekking intrest technische voorzieningen	-7.608	1.498
Wijziging UFR	-332	-1.367
Wijziging marktrente	-8.313	79.931
Resultaat op toeslagverlening	-13.980	0
	<hr/>	<hr/>
	2.784	22.239
Overige resultaten		
Resultaat op waardeoverdrachten	-249	-24
Resultaat op sterfte	141	-1.015
Resultaat op invalidering en revalidering	120	-10
Resultaat op uitkeringen	-116	-53
Resultaat op overige mutaties	30	94
Aanpassing overlevingstafels	0	-2.363
Overige baten	545	733
	<hr/>	<hr/>
	471	-2.638
	<hr/>	<hr/>
Totaal saldo van baten en lasten	4.315	18.761

Verwachte ontwikkelingen het komende jaar

Toekomst van het pensioenfonds

In het boekjaar is de Wet toekomst pensioenen van kracht geworden. De wet behelst een drastische verandering van het Nederlandse pensioenstelsel. In 2024 moet de werkgever een transitieplan opstellen voor de overgang van de huidige middelloonregeling naar een beschikbare premieregeling. Inmiddels heeft de werkgever te kennen gegeven de nieuwe regeling straks niet meer bij Sagittarius uit te voeren, maar bij een andere pensioenuitvoerder. Feitelijk komt dit neer op een opzegging van de uitvoeringsovereenkomst met een nog wat onzeker moment, maar ergens voor 1 januari 2028. Het pensioenfonds ziet zich nu voor de beslissing of en hoe het pensioenfonds wordt voortgezet. Het bestuur is inmiddels gestart met een onderzoek naar de volgende verschillende scenario's, waarbij de belangen van de verschillende belanghebbenden (actieve deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, verschillende leeftijdscohorten, werkgever) zorgvuldig worden afgewogen, leidend op korte en lange termijn:

- De opgebouwde en ingegane pensioenen blijven achter bij het pensioenfonds. Het pensioenfonds wordt gesloten voor nieuwe opbouw, uiterlijk vanaf 1 januari 2028.
- Het pensioenfonds besluit tot liquidatie. Alle pensioenen worden overgedragen aan een nog te selecteren nieuwe pensioenuitvoerder, uiterlijk op 31 december 2027 (collectieve waardeoverdracht conform artikel 84 Pensioenwet).
- Het pensioenfonds stemt in met overdracht van de opgebouwde pensioenen van de werknemers van Rexel. De opgebouwde pensioenen van gewezen deelnemers en de ingegane pensioenen blijven achter (collectieve waardeoverdracht conform artikel 83 Pensioenwet)."

Naarden, 24 mei 2024

Het bestuur

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan is sinds 1 juli 2014 de wettelijke vertegenwoordiger van werknemers en ex-werknemers (al dan niet gepensioneerd). Het bestuur heeft de werkwijze van het verantwoordingsorgaan in een reglement vastgelegd. Hierin zijn bepalingen opgenomen over de samenstelling, benoeming, taken, bevoegdheden en de werkwijze van het verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan heeft in het kader van zijn taakuitoefening in 2023 kennisgenomen van formele verantwoordingsdocumenten, zoals het jaarverslag 2022, de bevindingen van de externe accountant en actuaris, het rapport van de visitatiecommissie en de notulen van de gehouden bestuursvergaderingen.

Ultimo 2023 was het verantwoordingsorgaan als volgt samengesteld:

Rinus Zuurmond	voorzitter
Noor Verheul	secretaris
Bas Hartgers	lid (namens de deelnemers) *
Sytse Lamminga	lid (namens deelnemers)
John Schilt	lid (namens pensioengerechtigden)
Anton Soethof	lid (namens pensioengerechtigden)

* sinds 30 november 2023

Het verantwoordingsorgaan is in 2023 vier keer bijeen geweest (fysiek dan wel online via TEAMS), waarvan één keer met een delegatie van de visitatiecommissie. Er waren twee gezamenlijke vergaderingen met het bestuur, de directeur en leden van het pensioenbureau. In mei 2023 (jaarstukken) en in november 2023. De gezamenlijke vergadering in november stond in het teken van een kennissessie met betrekking tot de Wet Toekomst Pensioenen, waarin verschillende scenario's werden toegelicht door een adviseur van Adviesbureau Sprenkels.

De gezamenlijke vergaderingen met het bestuur hebben fysiek plaatsgevonden.

In het kader van het uitoefenen van het intern toezicht zijn enkele leden van het verantwoordingsorgaan geïnterviewd door de visitatiecommissie.

De leden van het verantwoordingsorgaan zijn geabonneerd op de online informatiedienst van de Pensioenfederatie, waarmee hun kennis op pensioengebied wordt bijgehouden.

Maandelijks wordt er door het pensioenbureau gerapporteerd over de beleggingsresultaten en de financiële positie van ons pensioenfonds. Deze rapportages lieten zien dat ten opzichte van de situatie per 31 december 2022 de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2023 verder is verbeterd.

Bij de toekenning van een toeslag wordt gekeken naar de verhoging van de prijzen. Dit cijfer was over 2023 negatief door het grote effect van de energieprijzen. Daarom is door het bestuur gekeken naar een alternatief prijsindexcijfer. Op basis hiervan is de toeslagverlening per 1 januari 2024 vastgesteld op 1,3%.

De belangrijkste taak van het verantwoordingsorgaan is "een oordeel geven over het handelen van het bestuur van ons pensioenfonds, het gevoerde beleid alsmede de toekomstige beleidskeuzes".

In de vergaderingen van het verantwoordingsorgaan kwam onder andere het volgende aan de orde:

- Het nieuwe pensioenstelsel en de wijze waarop de huidige aanspraken naar het nieuwe stelsel zullen worden overgezet, het zogenaamde invaren, is regelmatig aan de orde geweest. Het bleef gedurende het jaar nog onduidelijk welke keuzes de werkgever en de sociale partners met betrekking tot dit onderwerp zouden maken. Dit was voor het VO aanleiding de werkgever en de sociale partners te vragen om het VO tijdig mee te nemen bij het proces van overgang naar de nieuwe regeling;

- Inmiddels heeft de werkgever aan het bestuur te kennen gegeven de nieuwe regeling straks niet meer bij Sagittarius uit te willen voeren, maar bij een andere pensioenuitvoerder. Dit heeft gevolgen voor ons pensioenfonds. Het bestuur is met een onderzoek gestart naar de beste oplossing voor alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Dat onderzoek concentreert zich op de vraag wat beter is: de huidige pensioenen behouden in het eigen pensioenfonds of de pensioenen overdragen naar de nieuwe pensioenuitvoerder van de werkgever met daarna een overgang naar individuele pensioenpotten. De belangen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden zullen hierbij zorgvuldig worden afgewogen. Het VO zal de voortgang van dit onderzoek en de uitkomsten daarvan nauwlettend blijven volgen;
- Beoordeling van de notulen van de vergaderingen van het bestuur;
- Toeslagbeleid.

Leden van het verantwoordingsorgaan hebben in 2023 Webinars en een bijeenkomst van de Pensioenfederatie bijgewoond ter verbreding van de kennis over de nieuwe pensioenwetgeving en de wijze waarop verantwoordingsorganen zich dienen op te stellen in de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Het verantwoordingsorgaan is in de eerste helft van 2023 intensief bezig geweest met het zoeken naar een nieuw lid voor het verantwoordingsorgaan namens de deelnemers. Inmiddels is Bas Hartgers tot het VO toegetreden. Verder heeft een afvaardiging van het VO een gesprek gehad met kandidaat bestuursleden namens de gepensioneerden. Inmiddels is Harm Rieske benoemd tot (aspirant-) bestuurslid.

Het verantwoordingsorgaan is tot de conclusie gekomen dat het bestuur bij het maken van de beleidskeuzes voor alle betrokken partijen een zorgvuldige belangenafweging heeft gemaakt.

Via het pensioenbureau kunt u met het verantwoordingsorgaan in contact komen.

Het verantwoordingsorgaan:

R. Zuurmond

S.A.H. Lamminga

E.L. Verheul-Vermeer

J.E. Schilt

B. Hartgers

A.T.W. Soethof

Reactie van het bestuur

Het verantwoordingsorgaan heeft over 2023 aan het bestuur verslag uitgebracht. Het bestuur dankt het verantwoordingsorgaan hiervoor.

Naarden, 24 mei 2024

Het bestuur

Verslag van het intern toezicht

De taak van de visitatiecommissie (hierna VC) bestaat uit het toezicht houden op het beleid van het bestuur van Stichting Pensioenfonds Sagittarius (hierna het fonds), op de algemene gang van zaken in het fonds en het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De VC betreft de Code Pensioenfonds bij haar taak.

Jaarlijks rapporteert de VC haar bevindingen en legt ze verantwoording af aan zowel het verantwoordingsorgaan (VO) als aan de werkgever.

Algemeen

Het bestuur van het fonds vergaderde regelmatig in 2023 met relevante onderwerpen op de agenda en bereidde zich goed voor met duidelijke stukken. De VC heeft geconstateerd dat de frequentie van de vergaderingen is toegenomen. De opvolging van actiepunten wordt zorgvuldig gemonitord door het pensioembureau.

De VC constateert dat het fonds duidelijk en actueel is in de uitwerking van de missie, visie en risicohouding. Gezien de ontwikkelingen inzake de toekomst van het fonds beveelt de VC aan om de missie, visie en strategie van het fonds te evalueren en indien nodig bij te stellen.

Het bestuur besteedt regelmatig aandacht aan de Wet Toekomst Pensioenen (WTP). De zaken die per 1 juli 2023 in werking treden zijn tijdig geïmplementeerd. De VC constateert dat het bestuur een afwachtende houding heeft en zich (te) afhankelijk van het besluit van de werkgever opstelt. De VC benadrukt hierbij dat het bestuur verantwoordelijk is voor de opgebouwde aanspraken en rechten. De VC constateert dat het bestuur, indien het onverwijld toch moet gaan invaren, in een zeer kritisch tijdsplaatje komt om alles tijdig te doorlopen om aan de wettelijke termijnen te kunnen voldoen.

Het fonds heeft een jaarplanning voor bestuurlijke activiteiten, waarin periodieke en incidentele activiteiten worden vastgelegd. Wel valt het de VC op dat agendapunten regelmatig naar een volgende vergadering worden doorgeschoven of niet meer geagendeerd worden.

Governance

Het bestuur heeft al een geruime periode een vacature. De VC heeft vernomen dat er voor deze vacature een aspirant-bestuurslid is. De VC constateert tevens dat enkele bestuursleden in hun laatste benoemingstermijn zitten.

Het onderzoek van DNB naar de onafhankelijkheid van de sleutelfuncties lijkt afgerond. De VC benadrukt het belang van rolvastheid hierbij. De VC constateert dat het bestuur de toegevoegde waarde ziet van de rol van de sleutelfunctiehouder risicobeheer. De VC beveelt aan om kritisch te bezien op welke wijze deze toegevoegde waarde ook door de sleutelfunctiehouder actuarieel kan worden ingeregeld.

De VC is, net zoals vorig jaar, van mening dat het VO haar taakopdracht serieus neemt. De VC wijst het bestuur er op dat het VO, gezien de strategische ontwikkelingen, geïnformeerd en betrokken moet blijven om haar rol goed te kunnen blijven vervullen.

De relatie tussen het fonds en de werkgever is stabiel. In het kader van de WTP is het echter van essentieel belang dat het stakeholdermanagement effectief blijft. De VC heeft van het VO vernomen dat zij een brief aan de werkgever heeft gestuurd, een reactie daarop is tot op heden uitgebleven. De VC beveelt aan, in het kader van goed stakeholdermanagement, ook aandacht te houden voor de relatie tussen het bestuur en het VO en het bestuur en de werkgever.

Beheerste en integere bedrijfsvoering

Het fonds voert periodiek risicoanalyses uit waaruit blijkt dat het renterisico en continuïteitsrisico inzake het veranderen van de pensioenregeling als grootste risico's worden beoordeeld.

Het fonds volgt bij uitbestedingen het uitbestedingsbeleid en beoordeelt jaarlijks de ISAE3402-verklaringen van uitbestedingspartners om de kwaliteit te borgen. Het fonds concludeert dat de beheerste en integere bedrijfsvoering bij uitbestedingsrelaties in voldoende mate is gewaarborgd.

De VC constateert dat de informatiebeveiliging nog niet op het vereiste volwassenheidsniveau is. Hier zijn wel stappen in gezet. Via een separate opinie is hier door de sleutelfunctiehouder risicobeheer aandacht voor gevraagd.

Het bestuur geeft aan te beschikken over een hoge mate van datakwaliteit. De dubbele administratie en de deskundige medewerkers op het pensioenbureau dragen hieraan bij. De VC constateert dat het fonds niet is gestart met het doorlopen van het ‘Kader Datakwaliteit’ van de Pensioenfederatie.

De VC constateert dat er sprake is van zogenaamd ‘key person risk’. Dit betreft een medewerker van het pensioenbureau. Gezien de toekomst van het fonds beveelt de VC aan om te bezien op welke wijze dit risico verder gemitigeerd kan worden.

Financiële opzet

Het fonds heeft een solide financiële opzet en voert jaarlijks risicoanalyses uit om vermogenstekorten binnen aanvaardbare grenzen te houden. De VC merkt op dat ondanks veranderende markt-omstandigheden het bestuur het rente-afdekkingsbeleid niet heeft geëvalueerd of analyses heeft uitgevoerd om te bepalen of aanpassingen opportuun zijn. Wel heeft het bestuur met scenario-analyses inzichtelijk gemaakt wat de effecten van (stevige) renteschokken zijn op de beleggingsportefeuille en wat dit betekent voor de dekkingsgraad.

Besluitvorming en evenwichtige belangenafweging

De VC vindt dat de notulen van de vergaderingen duidelijk en zelfstandig leesbaar zijn. Echter is de verslaglegging van deze vergaderingen voor verbetering vatbaar. De VC benadrukt het belang van goede verslaglegging en beveelt het bestuur aan hier verbetering in aan te brengen.

De VC constateert dat het bestuur in 2023 een nieuw pensioensysteem heeft geselecteerd. Gezien de krappe tijdslijnen heeft de VC hier waardering voor. De VC beveelt aan verschillende scenario’s te gebruiken bij toekomstige besluitvorming.

Risicomanagement

De VC constateert dat het versterken van het risicomanagement een continu proces is. Het fonds beschikt over een beleidsdocument inzake Integraal Risicomanagement. De VC constateert dat de risicowaarderingschalen zijn herijkt. De VC beveelt aan om de beheersing van de ESG-risico’s, ook klimaat- en milieurisico’s, te integreren in het risicoraamwerk.

Vermogensbeheer en balansmanagement

In het rapport van de VC over jaar 2022 heeft de VC reeds aangegeven dat het niet duidelijk is hoe de strategische portefeuille past bij de beleggingsdoelstelling van het pensioenfonds. Naar de mening van de VC is ondanks eerder gemaakte opmerkingen de koppeling tussen de beleggingsdoelstelling en het strategische beleggingsbeleid niet opgenomen en onderbouwd hoe de strategische portefeuille gerelateerd is aan deze beleggingsdoelstelling (en hoe de strategische normen tot stand zijn gekomen almede de bandbreedtes hieromheen). Het is de VC dan ook niet duidelijk hoe het bestuur tot deze strategische portefeuille is gekomen.

Vervolgens dient het strategisch beleggingsbeleid in een beleggingsplan te worden uitgewerkt. Het beleggingsplan is voldoende onderbouwd. Het bestuur is van mening dat het ten aanzien van het ESG-beleid aan de wetgeving voldoet doordat het passief belegt, de benchmark volgt, in de Eurozone belegt en binnen de matchingportefeuille alleen in staatsobligaties. De VC constateert dat een dergelijk beleid niet aansluit bij de visie van DNB. De VC constateert dat het fonds zich classificeert als een artikel 6 fonds conform SFDR. De werkgever heeft aangegeven in te zetten op duurzaamheid.

DORA betreft een EU-verordening die gericht is op het harmoniseren van versnipperd regulatorisch landschap met betrekking tot IT-weerbaarheid. De VC heeft niet kunnen vaststellen dat het bestuur reeds met het onderwerp DORA van start is gegaan.

Communicatie

Het fonds voldoet aan de wettelijke normen voor communicatie. Het communicatieplan dateert van 2021 en wordt in 2024 geëvalueerd. De website bevat beperkte informatie. Inhoudelijke informatie over de meest recente pensioenontwikkelingen is nauwelijks beschikbaar. De klachten- en geschillenregeling is met ingang van 1 januari 2024 aangepast maar bevat geen informatie over contactgegevens om een klacht in te dienen.

Code Pensioenfondsen

De VC is van mening dat het bestuur de Code Pensioenfondsen naleeft, en indien er afwijkingen zijn, deze voldoende toelicht.

Opvolging aanbevelingen

Het bestuur heeft de aanbevelingen uit het visitatierapport over 2022 beoordeeld en van een reactie voorzien. Op een aantal punten is opvolging gegeven aan de adviezen. Tijdens de visitatieronde in 2025 (over 2024) wil de VC graag met het bestuur inhoudelijk in gesprek over de opvolging van de aanbevelingen van de VC in dit rapport.

Tot slot

De VC waardeert de inspanningen van het bestuur, VO en pensioenbureau van het afgelopen jaar en onderstreept het belang van adequate besluitvorming gericht op de toekomst, met een solide plan van aanpak voor het komende jaar. De VC verwacht dat het bestuur niet alleen gericht is op het nemen van toekomstige beslissingen, maar ook op het zorgvuldig uitvoeren van taken en het naleven van wet- en regelgeving, waaronder de WTP en DORA.

Gezien de komende uitdagingen is het van groot belang dat alle belanghebbenden, zoals werkgevers en deelnemers, adequaat en tijdig worden betrokken bij de stappen die in het komende jaar worden genomen.

Naarden, 23 maart 2024

Mw. J.L. Verhulst

Dhr. R.J.P. v.d. Heijden

Dhr. R.F. Grobbe (voorzitter)

Aanbevelingen

1. Neem, als bestuur, vanuit eigen verantwoordelijkheid de regie in de discussie over de WTP.
2. Stel in het kader van de WTP een evenwichtigheidskader op waarmee het bestuur op kwalitatieve en kwantitatieve criteria met vooraf vastgestelde wegingen kan beoordelen in hoeverre de strategische keuze in het kader van de toekomst van het fonds in het belang van de deelnemer is.
3. Maak een successieplanning om het continuïteitsrisico binnen het bestuur te mitigeren.
4. Bezie kritisch op welke wijze de toegevoegde waarde door de sleutelfunctiehouder risicobeheer ook door de sleutelfunctiehouder actuarieel kan worden ingeregeld.
5. Houdt, in het kader van goed stakeholdermanagement, ook aandacht te voor de relatie tussen het bestuur en het VO en het bestuur en de werkgever.

6. Beoordeel, vanwege de ontwikkelingen die direct impact hebben op het voortbestaan van het pensioenfonds, of het uitvoeren van een (partiële) Eigen risicobeoordeling (ERB) een dermate impact op het fonds heeft dat een actualisatie van de ERB nodig is.
7. Zet veel effort op het onderwerp informatiebeveiliging in om het vereiste volwassenheidsniveau zo spoedig mogelijk te realiseren.
8. Bezie uit welke elementen uit het Kader Datakwaliteit van de Pensioenfederatie het bestuur lering kan trekken om die eigen datakwaliteit dan wel datagovernance op peil te houden of te versterken.
9. Bezie, gezien de toekomst van het fonds, op welke wijze het ‘key person risk’ op het pensioenbureau verder gemitigeerd kan worden.
10. Reken, met het oog op de toekomst van het fonds, door middel van een ALM-studie verschillende scenario's door om te beoordelen of de beleggingsportefeuille in stand kan blijven.
11. Maak in de bestuursnotulen de discussie expliciet, inclusief de evenwichtige belangenafweging. Breng verbetering aan in de verslaglegging.
12. Gebruik verschillende scenario's bij toekomstige besluitvorming.
13. Integreer de ESG-risico's in het risicoraamwerk.
14. Onderbouw de keuze voor de strategische portefeuille goed in het strategische beleggingsbeleid en vul het jaarlijkse beleggingsplan aan met in ieder geval genoemde punten.
15. Evalueer het concentratierisico in de buy & hold portefeuille en neem mogelijk maatregelen indien dit risico buiten de risicobereidheid valt.
16. Zet, ten aanzien van de aandelenportefeuille, een volgende stap in het ESG beleid door onderzoek te doen naar de mogelijkheid om een benchmark passief te volgen waarbij ESG is geïncorporeerd. Vergelijk daarbij de rendementstverwachtingen ten opzichte van de huidige benchmark.
17. Doe onder belanghebbenden een uitvraag om te onderzoeken in hoeverre het beleggingsbeleid aansluit bij de stakeholders ten aanzien van duurzaamheid.
18. Begin tijdig met de implementatie van DORA en stel een impactanalyse op, zodat de impact voor het pensioenfonds duidelijk wordt.
19. Maak in de klachten- en geschillenregeling een verwijzing naar de Geschilleninstantie Pensioenfondsen.
20. Neem meer informatie over de nieuwe pensioenontwikkelingen op de website op.

Reactie van het bestuur

De visitatiecommissie heeft over het jaar 2023 een rapport opgesteld over de uitgevoerde werkzaamheden en bevindingen. Het bestuur bedankt de visitatiecommissie hiervoor. De in de rapportage opgenomen aanbevelingen zullen door het bestuur in 2024 worden behandeld.

Naarden, 24 mei 2024

Het bestuur

Balans per 31 december 2023

na resultaatbestemming

(alle bedragen in 1.000 euro)

	<i>toelichting</i>	2023	2022
Activa			
Beleggingen voor risico pensioenfondsen	4	319.514	299.336
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	5	14.289	11.105
Vorderingen en overlopende activa	6	1.588	1.477
Liquide middelen	7	1.924	283
		<hr/>	<hr/>
Totaal activa		337.315	312.201
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Passiva			
Algemene reserve	8	77.739	73.658
Reserve pensioenpremie	9	234	0
Technische voorzieningen	10	258.829	238.059
Schulden en overlopende passiva	11	513	484
		<hr/>	<hr/>
Totaal passiva		337.315	312.201
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Dekkingsgraad actueel		130,0%	130,9%
Beleidsdekkingsgraad		130,8%	125,1%

Staat van baten en lasten over 2023

(alle bedragen in 1.000 euro)

		2023	2022
	<i>toelichting</i>		
Baten			
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	13	5.044	4.890
Overgenomen pensioenverplichtingen	14	189	592
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	15	33.017	-57.823
Uitkeringen uit hoofde van herverzekering	16	1.316	1.214
		<hr/>	<hr/>
Totaal baten		39.566	-51.127
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Lasten			
<i>toeslagverlening</i>	17	13.816	0
<i>pensioen van Nationale-Nederlanden</i>	18	3.986	0
<i>pensioenopbouw</i>	19	2.934	4.524
<i>onttrekking/toevoeging intrest technische voorzieningen</i>	20	8.063	-1.565
<i>onttrekking technische voorzieningen voor pensioenuitkeringen</i>	21	-15.393	-14.525
<i>onttrekking technische voorzieningen voor kosten</i>	22	-504	-459
<i>toevoeging overgenomen pensioenverplichtingen</i>	23	249	603
<i>vrijval overgedragen pensioenverplichtingen</i>	24	-1.159	-576
<i>wijziging UFR</i>	25	332	1.373
<i>wijziging marktrente</i>	26	8.825	-82.484
<i>wijziging overlevingstafels</i>		0	2.443
<i>overige wijzigingen in de technische voorzieningen</i>	27	-379	1.112
		<hr/>	<hr/>
Totaal mutatie technische voorzieningen		20.770	-89.554
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	28	-3.184	3.582
Overgedragen pensioenverplichtingen	29	1.332	589
Pensioenuitkeringen	30	15.460	14.806
Pensioenuitvoeringskosten	31	709	689
Andere lasten	32	164	0
		<hr/>	<hr/>
Totaal lasten		35.251	-69.888
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Saldo van baten en lasten		4.315	18.761
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Bestemming van het saldo van baten en lasten

		2023	2022
Algemene reserve	8	4.081	19.374
Reserve pensioenpremie	9	234	-613
		<hr/>	<hr/>
Totaal		4.315	18.761
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Kasstroomoverzicht over 2023

(alle bedragen in 1.000 euro)

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	5.018	4.831
Ontvangen waardeoverdrachten	189	592
Betaalde pensioenuitkeringen	-15.435	-14.808
Betaalde waardeoverdrachten	-1.332	-589
Ontvangen uitkeringen herverzekering	1.240	952
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-722	-682
Betaalde andere lasten	-164	0
	<hr/>	<hr/>
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-11.206	-9.704
	<hr/>	<hr/>
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	47.350	51.781
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	6.550	7.122
Aankopen beleggingen	-40.645	-48.997
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-355	-377
Mutatie liquide middelen m.b.t. beleggingen	-53	-205
	<hr/>	<hr/>
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	12.847	9.324
	<hr/>	<hr/>
Mutatie liquide middelen	1.641	-380
	<hr/>	<hr/>
Liquide middelen per 31-12	1.924	283
Liquide middelen per 01-01	283	663
	<hr/>	<hr/>
<i>Mutatie liquide middelen</i>	1.641	-380
	<hr/>	<hr/>

Toelichting algemeen

(alle bedragen in 1.000 euro)

1 Inleiding

Het pensioenfonds is gevestigd op Energiestraat 5B te Naarden en heeft KvK-nummer 41194876. Het pensioenfonds heeft tot doel uitvoering te geven aan de pensioenreglementen zoals die gelden en hebben gegolden voor de aangesloten ondernemingen. Dit betreft het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Ook verstrekt het pensioenfonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers.

2 Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling, waarbij het bestuur van het fonds op basis van een impactanalyse concludeert dat het hanteren van deze veronderstelling op basis van de huidige inzichten voor de komende 12 maanden gerechtvaardigd is.

Het bestuur heeft op 24 mei 2024 de jaarrekening vastgesteld.

3 Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

(a) *Balans*

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

(a.1) *Beleggingen*

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

De aandelen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen.

De vastrentende waarden zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen, inclusief lopende intrest.

De vermogensbeheerder maakt binnen het mandaat gebruik van futures op aandelen om kleine sommen geld efficiënt als aandelen te kunnen beleggen. Alle derivaten betreffen gekochte futures op de STOXX 50. Omdat koersresultaten dagelijks worden verrekend is de balanswaarde ultimo boekjaar 0.

(a.2) *Herverzekeringsdeel technische voorzieningen*

Voor het herverzekeringsdeel technische voorzieningen gelden dezelfde grondslagen als voor de technische voorzieningen (punt a.6).

(a.3) Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid. Gezien de aard van de vorderingen en overlopende activa zijn de reële waarde en de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde.

(a.4) Liquide middelen

De liquide middelen staan ter vrije besteding van het pensioenfonds.

(a.5) Algemene reserve

De algemene reserve wordt bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en passiva (inclusief reserve pensioenpremie en technische voorzieningen) volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

(a.6) Reserve pensioenpremie

Voor de collectief beschikbare premiereregeling wordt over de jaren 2023 tot en met 2025 een eventueel overschot uit de ontvangen pensioenpremie toegevoegd aan de reserve pensioenpremie.

In deze periode van drie jaar wordt een tekort (als de ontvangen pensioenpremie lager is dan de kostendeckende premie (of de gedempte premie als die hoger is)) onttrokken aan de reserve pensioenpremie, voor zover aanwezig.

Een eventueel positief saldo van de reserve pensioenpremie aan het eind van 2025 zal vrijvallen in de algemene reserve.

(a.7) Technische voorzieningen

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de technische voorzieningen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid.

De technische voorzieningen worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). De reële waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de op balansdatum opgebouwde nominale aanspraken.

Bij de berekening van de technische voorzieningen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken (inclusief toegekende toeslagen). Voor arbeidsongeschikten wordt ook de toekomstige pensioenopbouw in de technische voorzieningen inbegrepen. Dit geldt niet voor langdurig zieken. Voor hen zijn uitsluitend de verworven aanspraken in de technische voorzieningen inbegrepen.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt rekening gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2023:

- Rekenrente: volgens de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.
- Overlevingstafels: AG-Prognosetafel 2022 met startkolom 2024.
- Voor de ervaringssterfte vindt een correctie plaats op basis van de ES-P2 factoren.
- Voor de berekening van de technische voorzieningen voor nog niet ingegaan partnerpensioen wordt voor de regelingen waarbij sprake is van het onbepaalde partnersysteem een partnerfrequentie gehanteerd van 100%. Voor de regelingen waarbij sprake is van het bepaalde partnersysteem wordt uitgegaan van de werkelijke burgerlijke staat.
Vanaf de pensioendatum wordt voor alle regelingen de werkelijke burgerlijke staat gehanteerd.
- Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.
- Kostenopslag: 3% van de technische voorzieningen in verband toekomstige administratie- en excassokosten.
- Wezenopslag: 1,5% van de voorziening van het latent partnerpensioen van (gewezen) deelnemers.

Bij de berekening van de technische voorzieningen ultimo 2023 is geen rekening gehouden met de toeslagverlening per 1 januari 2024, omdat het besluit van de verhoging in 2024 heeft plaatsgevonden.

(a.8) Schulden en overlopende passiva

Schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als geen sprake is van transactiekosten). Gezien de aard van de schulden en overlopende passiva zijn de reële waarde en de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde.

(b) Staat van baten en lasten

Alle baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben, tenzij anders vermeld.

(b.1) Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Premiebijdragen zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben en waarin de arbeidsprestatie geleverd is. De premies worden berekend op basis van de uitvoeringsovereenkomst.

(b.2) Overgenomen pensioenverplichtingen

Overgenomen pensioenverplichtingen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in het boekjaar dat de daadwerkelijke betaling plaatsvindt.

(b.3) Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen

Directe en indirecte resultaten en aan de verslagperiode toe te rekenen kosten van beleggingen, worden afzonderlijk gepresenteerd. Onder de directe resultaten worden opbrengsten uit rente en dividend gepresenteerd. Dividend wordt op het moment van betaalbaarstelling verantwoord.

Waardeveranderingen zijn indirecte beleggingsresultaten en worden aan de periode toegerekend waarin zij optreden.

(b.4) Uitkeringen uit hoofde van herverzekering

Uitkeringen en afkopen van de herverzekeraars die aan het boekjaar zijn toe te rekenen worden in de staat van baten en lasten opgenomen.

(b.5) Mutaties technische voorzieningen

Toeslagverlening

De technische voorzieningen worden per 1 januari verhoogd als er een toeslag wordt verleend.

Pensioen van Nationale-Nederlanden

Omdat Nationale-Nederlanden niet langer meewerkte aan het verhogen van de pensioenen met een toeslag worden de pensioenen vanaf 2023 zonder toeslag door Nationale-Nederlanden aan het pensioenfonds betaald. Vervolgens worden de pensioenen verhoogd met een toeslag door het pensioenfonds aan de pensioengerechtigden uitbetaald. De technische voorzieningen zijn toegenomen met de contante waarde van desbetreffende pensioenen.

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw voor deelnemers wordt toegevoegd aan de technische voorzieningen in het jaar waarin de opbouw plaatsvindt, met uitzondering van de opbouw voor arbeidsongeschikten.

De toekomstige premievrije pensioenopbouw (vanaf het moment van invalidering tot het bereiken van de pensioenrichtleeftijd) van arbeidsongeschikte deelnemers wordt toegevoegd aan de technische voorzieningen in het jaar waarin de arbeidsongeschiktheid ontstaat.

Toevoeging intrest technische voorzieningen

Aan de technische voorziening wordt rente toegevoegd op basis van de éénjaarsrente volgens de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur primo boekjaar.

Onttrekking technische voorzieningen voor pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen vallen vrij uit de technische voorzieningen in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Onttrekking technische voorzieningen voor kosten

De vrijval van de technische voorzieningen voor kosten vindt plaats in het jaar waarop de pensioenuitkeringen en overgedragen pensioenverplichtingen uit de technische voorzieningen vrijvallen.

Toevoeging overgenomen pensioenverplichtingen

Overgenomen pensioenverplichtingen worden aan de technische voorzieningen toegevoegd in het jaar van ontvangst van de andere pensioenuitvoerder.

Vrijval overgedragen pensioenverplichtingen

Overgedragen pensioenverplichtingen worden aan de technische voorzieningen onttrokken in het jaar van betaling aan de andere pensioenuitvoerder.

Wijziging UFR

Het effect van de verandering van de berekeningssystematiek van de UFR in de rentetermijnstructuur wordt primo boekjaar in de technische voorzieningen verwerkt.

Wijziging marktrente

Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt ultimo boekjaar in de technische voorzieningen verwerkt.

Wijziging overlevingstafels

Het effect van de wijziging van de overlevingstafels wordt ultimo boekjaar in de technische voorzieningen verwerkt.

Overige wijzigingen in de technische voorzieningen

De overige wijzigingen in de technische voorzieningen zijn verwerkt in het jaar waarop ze betrekking hebben.

(b.6) Overgedragen pensioenverplichtingen

Overgedragen pensioenverplichtingen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in het boekjaar dat de daadwerkelijke betaling plaatsvindt.

(b.7) Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen die aan het boekjaar zijn toe te rekenen worden in de staat van baten en lasten opgenomen.

(b.8) Pensioenuitvoeringskosten

Pensioenuitvoeringskosten die aan het boekjaar zijn toe te rekenen worden in de staat van baten en lasten opgenomen.

(b.9) Andere lasten

De andere lasten die aan het boekjaar zijn toe te rekenen worden in de staat van baten en lasten opgenomen.

(c) Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

(d) Dekkingsgraad

De dekkingsgraad actueel is gelijk aan de algemene reserve vermeerderd met de technische voorzieningen gedeeld door de technische voorzieningen.

De beleidsdekkingsgraad is gelijk aan de gemiddelde dekkingsgraad actueel over de maanden januari tot en met december van het boekjaar.

Bij de berekening van de reële dekkingsgraad wordt bij de vaststelling van de technische voorzieningen rekening gehouden met de toekomstige verwachte prijsinflatie.

(e) Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

In 2023 heeft een wijziging van de berekening van de rentetermijnstructuur ten behoeve van de vaststelling van de technische voorzieningen plaatsgevonden. Deze wijziging heeft geleid tot een toename van de technische voorzieningen primo 2023 met 332. Deze wijziging heeft geleid tot een daling van de dekkingsgraad actueel primo 2023 met 0,1%-punt. Het bedrag van 332 is verantwoord onder de toelichting bij de balans onder punt 10.

(f) Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling, waarbij het bestuur van het fonds op basis van een impactanalyse concludeert dat het hanteren van deze veronderstelling op basis van de huidige inzichten voor de komende 12 maanden gerechtvaardigd is.

(g) Presentatie en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is.

Toelichting bij de balans per 31 december 2023

(alle bedragen in 1.000 euro)

4 Beleggingen voor risico pensioenfonds

Overzicht totale waarde per beleggingscategorie

	31-12-2023	31-12-2022
Aandelen	120.036	115.851
Vastrentende waarden	196.944	181.025
Overig	2.534	2.460
	<hr/>	<hr/>
	319.514	299.336
	<hr/>	<hr/>

Aandelen

Alle aandelen betreffen aandelen in mature markets, zijn uitsluitend belegd in eurolanden en staan ter vrije beschikking. In de aandelen is één post (vorig jaar: geen) inbegrepen die meer bedraagt dan 5% van de totaal belegde waarden in aandelen. Dit betreft ASML Holding. De belegde waarde is ultimo 2023 6.718. Dit is 5,6% van de totaal belegde waarde in aandelen. Alle aandelen zijn beursgenoteerd.

Beleggingen in aandelen in verbonden partijen zijn niet toegestaan tenzij geen directe invloed is op het aantal te houden aandelen, doordat belegd wordt in een index waar deze aandelen in opgenomen zijn. Ultimo 2023 en ultimo 2022 was niet belegd in Rexel S.A.

De vermogensbeheerder maakt binnen het mandaat gebruik van futures op aandelen om kleine sommen geld efficiënt als aandelen te kunnen beleggen. Alle derivaten betreffen gekochte futures op de STOXX 50. De onderliggende waarde bedroeg ultimo 2023 2.344 (2022: 2.271). Omdat koersresultaten dagelijks worden verrekend is de balanswaarde ultimo boekjaar 0.

In het onderstaande overzicht staan de aandelen per land weergegeven:

	31-12-2023	31-12-2022
België	3.409	3.701
Duitsland	30.721	29.337
Finland	3.853	3.669
Frankrijk	43.142	42.645
Ierland	1.888	2.493
Italië	9.416	8.449
Nederland	16.586	15.309
Oostenrijk	680	688
Portugal	802	833
Spanje	9.539	8.727
	<hr/>	<hr/>
	120.036	115.851
	<hr/>	<hr/>

De specificatie van het verloop van de aandelen is als volgt:

	2023	2022
Stand per 1 januari	115.851	138.512
Aankopen	6.740	16.246
Verkopen	-20.771	-19.358
Herwaardering	18.216	-19.549
	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december	120.036	115.851
	<hr/>	<hr/>

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden betreffen uitsluitend beursgenoteerde staatsobligaties, zijn alleen belegd in eurolanden en staan ter vrije beschikking.

In het onderstaande overzicht staan de vastrentende waarden naar land en credit rating (volgens Fitch) weergegeven:

	31-12-2023	31-12-2022	Credit rating 2023	Credit rating 2022
Duitsland	58.791	52.182	AAA	AAA
Nederland	13.694	12.657	AAA	AAA
Finland	4.721	4.034	AA+	AA+
Oostenrijk	10.898	9.289	AA+	AA+
Frankrijk	75.620	67.307	AA-	AA
België	16.085	14.802	AA-	AA-
Spanje	5.941	5.838	A-	A-
Italië	11.194	14.916	BBB	BBB
	<hr/>	<hr/>		
	196.944	181.025		
	<hr/>	<hr/>		

In de balanswaarde van de vastrentende waarde is de lopende intrest inbegrepen. Dit betreft ultimo 2023 een bedrag van 1.975 (2022: 1.751). De belegde waarde van de vastrentende waarden bedraagt ultimo 2023 194.969 (2022: 179.274). De specificatie van het verloop van de belegde waarde is als volgt:

	2023	2022
Stand per 1 januari	179.274	224.368
Aankopen	33.761	33.240
Aflossingen	-26.251	-32.992
Herwaardering	8.185	-45.342
	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december	194.969	179.274
	<hr/>	<hr/>

Overig

	31-12-2023	31-12-2022
Beleggingsdebiteuren	2.454	2.573
Beleggingscrediteuren	-835	-975
Liquide middelen	915	862
	<hr/>	<hr/>
	2.534	2.460
	<hr/>	<hr/>

In de beleggingsdebiteuren is ultimo 2023 1.704 (2022: 1.395) inbegrepen voor te vorderen dividendbelasting. Hierop heeft een afwaardering van 13 (2022: 11) plaatsgevonden, omdat voor dit deel wordt verwacht dat het pensioenfonds dit niet zal ontvangen. Het resterende bedrag van de beleggingsdebiteuren en de beleggingscrediteuren betreffen voornamelijk nog af te wikkelen transacties.

5 Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Ultimo 2023 bedraagt het herverzekeringsdeel technische voorzieningen 14.289 (2022: 11.105) waarover het pensioenfonds een kredietrisico loopt ingeval van faillissement van één van de verzekeraars (Nationale-Nederlanden en Aegon). Het pensioenfonds heeft geen reden aan te nemen dat de verzekeraars niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen en heeft daarom geen voorziening hiervoor getroffen.

Het herverzekeringsdeel technische voorzieningen betreft een gesloten groep van uitsluitend nominale pensioenaanspraken van gewezen deelnemers en pensioenrechten van pensioengerechtigden.

In verband met de toeslagverlening per 1 januari 2023 is de contante waarde van een aantal pensioenen van Nationale-Nederlanden in de technische voorzieningen van het pensioenfonds opgenomen. De reden hiervan is dat Nationale-Nederlanden niet langer wilde meewerken aan het verhogen van desbetreffende pensioenen. Desbetreffende pensioenen worden zonder toeslag door Nationale-Nederlanden aan het pensioenfonds overgemaakt. Vervolgens worden deze pensioenen verhoogd met een toeslag door het pensioenfonds aan de pensioengerechtigden overgemaakt.

De specificatie van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen is als volgt:

	2023	2022
Stand per 1 januari	11.105	14.687
Wijziging UFR	0	6
Pensioen van Nationale-Nederlanden	3.986	0
Intresttoevoeging	455	-67
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-1.568	-1.198
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-49	-36
Wijziging marktrente	512	-2.553
Wijziging overlevingstafels	0	80
Overige mutaties	-152	186
	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december	14.289	11.105
	<hr/>	<hr/>

6 Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Verzekeraars	340	264
Pensioenpremie	1.236	1.210
Borg kantoorpand	7	0
Vooruitbetaalde kosten	5	3
	<u>1.588</u>	<u>1.477</u>

De betaalde borg blijft als vordering staan zolang het kantoorpand wordt gehuurd. Alle overige vorderingen hebben een resterende looptijd van minder dan één jaar.

7 Liquide middelen

Onder de liquide middelen worden opgenomen de tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk opeisbaar zijn.

8 Algemene reserve

	2023	2022
Stand per 1 januari	73.658	54.284
Uit bestemming saldo van baten en lasten	4.081	19.374
	<u>77.739</u>	<u>73.658</u>

Het vereist eigen vermogen wordt uiteengezet onder de overige toelichtingen (punt 36).

9 Reserve pensioenpremie

	2023	2022
Stand 1 januari	0	613
Uit bestemming saldo van baten en lasten	234	-613
	<u>234</u>	<u>0</u>

Het overschot aan ontvangen pensioenpremie in 2023 is toegevoegd aan de reserve pensioenpremie.

10 Technische voorzieningen

Het mutatieoverzicht voor de technische voorzieningen is als volgt:

	2023	2022
Stand 1 januari	238.059	327.613
Wijziging UFR	332	1.373
Pensioen van Nationale-Nederlanden	3.986	0
Toeslagverlening	13.816	0
Pensioenopbouw	2.934	4.524
Intresttoevoeging	8.063	-1.565
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-15.393	-14.525
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-504	-459
Overgenomen pensioenverplichtingen	249	603
Overgedragen pensioenverplichtingen	-1.159	-576
Wijziging marktrente	8.825	-82.484
Wijziging sterftetafel	0	2.443
Overige wijzigingen	-379	1.112
	<hr/>	<hr/>
Stand 31 december	258.829	238.059
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De pensioenopbouw heeft betrekking op één pensioenregeling. Deze regeling betreft een middelloonregeling met een voorwaardelijke toeslagverlening. In de overige regelingen vindt geen opbouw meer plaats.

Voor alle verzekerden geldt een voorwaardelijk toeslagbeleid.

Voor een toelichting op de overige bovenstaande mutaties wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten en lasten.

Het bovenstaande overzicht betreft de technische voorziening inclusief de herverzekerde regelingen. Het mutatieoverzicht van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen staat vermeld bij punt 5.

In het onderstaande overzicht staan zowel de aantallen als de technische voorzieningen per groep vermeld.

	Aantal		Technische voorzieningen	
	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2022
Deelnemers	440	446	28.218	24.978
Gewezen deelnemers	1.277	1.307	63.801	58.839
Pensioengerechtigden	1.695	1.466	166.810	154.242
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	3.412	3.219	258.829	238.059
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

11 Schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Loonbelasting en premies sociale verzekeringen	339	321
Omzetbelasting	24	22
Controlekosten accountant en actuaris	55	56
Uitkeringen	9	2
Overige schulden	86	83
	<hr/>	<hr/>
	513	484
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van minder dan één jaar.

12 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Sinds 1991 worden door het pensioenfonds en haar rechtsvoorgangers door middel van koopsommen aan de verzekeraar Aegon aan een aantal gewezen deelnemers en pensioengerechtigden dezelfde toeslagen toegekend als aan de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van het pensioenfonds. Bij Aegon zullen de technische voorzieningen van deze gewezen deelnemers en pensioengerechtigden ongeveer € 2 miljoen (2022: € 2 miljoen) zijn.

Voor het pand van waaruit het pensioenbureau haar werkzaamheden verricht loopt een huurovereenkomst die geldt tot 1 juli 2028. De totale huur (exclusief jaarlijkse prijsverhoging) over de periode vanaf 1 januari 2024 tot 1 juli 2028 bedraagt 89, waarvan 20 betrekking heeft op het eerste jaar en 69 over de resterende periode.

Toelichting bij de staat van baten en lasten over 2023

(alle bedragen in 1.000 euro)

13 Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Pensioenpremie

	2023	2022
Werkgeversgedeelte	3.531	3.423
Werknemersgedeelte	1.513	1.467
	<u>5.044</u>	<u>4.890</u>

Gedempte premie

	2023	2022
Actuarieel benodigde premie	3.776	3.575
Kostenopslag	389	266
Solvabiliteitstoeslag	645	554
	<u>4.810</u>	<u>4.395</u>

Zuiver kostendekkende premie

	2023	2022
Actuarieel benodigde premie	3.185	4.731
Kostenopslag	389	266
Solvabiliteitstoeslag	545	733
	<u>4.119</u>	<u>5.730</u>

Voor de deelnemers van de Rexel Nederland Regeling geldt een collectief beschikbare premieregeling. Voor deze deelnemers wordt gedurende drie jaar (over de jaren 2023 tot en met 2025) 40,2% van de pensioengrondslag aan pensioenpremie betaald. Een eventueel tekort wordt onttrokken aan de reserve pensioenpremie, een eventueel overschot wordt toegevoegd aan de reserve pensioenpremie. In 2023 was de toevoeging aan de reserve pensioenpremie 234.

Voor de wettelijke toets geldt de gedempte premie. Deze is berekend op de gemiddelde rente over de jaren 2013 tot en met 2022. De pensioenpremie verminderd met de toevoeging aan de reserve pensioenpremie bedraagt in 2023 4.810. Omdat dit gelijk is aan de gedempte premie, is in 2023 voldaan aan de wettelijke toets.

14 Overgenomen pensioenverplichtingen

Overgenomen pensioenverplichtingen betreffen waardeoverdrachten van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers van de pensioenuitvoerder van de vorige werkgever naar ons pensioenfonds. Overgenomen pensioenverplichtingen worden aangewend voor de inkoop van extra pensioenaanspraken. De overgenomen pensioenverplichtingen van Nationale-Nederlanden zijn hierin niet inbegrepen.

15 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

2023	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Aandelen	3.264	18.216	-171	21.309
Vastrentende waarden	3.717	8.185	-192	11.710
Overig	-2	0	0	-2
	<u>6.979</u>	<u>26.401</u>	<u>-363</u>	<u>33.017</u>
2022	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Aandelen	3.924	-19.549	-171	-15.796
Vastrentende waarden	3.513	-45.342	-190	-42.019
Overig	-8	0	0	-8
	<u>7.429</u>	<u>-64.891</u>	<u>-361</u>	<u>-57.823</u>

In de bovengenoemde kosten van vermogensbeheer is geen rekening gehouden met de transactiekosten van de beleggingen. De transactiekosten zijn namelijk verwerkt in de indirecte beleggingsopbrengsten. In het onderstaande overzicht van de kosten van vermogensbeheer is wel rekening gehouden met de transactiekosten.

2023	Beheerkosten	Transactie- kosten	Totaal
Aandelen	159	4	163
Vastrentende waarden	173	77	250
	<u>332</u>	<u>81</u>	<u>413</u>
Totaal kosten per beleggingscategorie	332	81	413
Kosten bestuur	31	0	31
	<u>31</u>	<u>0</u>	<u>31</u>
Totaal overige vermogensbeheerkosten	31	0	31
	<u>363</u>	<u>81</u>	<u>444</u>
Totaal kosten vermogensbeheer	363	81	444

2022	Beheerkosten	Transactie- kosten	Totaal
Aandelen	160	8	168
Vastrentende waarden	171	86	257
Totaal kosten per beleggingscategorie	331	94	425
Kosten bestuur	30	0	30
Totaal overige vermogensbeheerkosten	30	0	30
Totaal kosten vermogensbeheer	361	94	455

De transactiekosten van de aandelen zijn de kosten die daadwerkelijk in rekening zijn gebracht. De transactiekosten van de obligaties zijn gebaseerd op een spread van 0,05% voor de AAA-staatsobligaties en een spread van 0,175% voor de overige obligaties.

De kosten van vermogensbeheer inclusief transactiekosten en bestuurskosten bedroegen 444 (2022: 455). Dit was 0,14% (2022: 0,14%) van het gemiddeld belegd vermogen.

16 Uitkeringen uit hoofde van herverzekering

	2023	2022
Ouderdomspensioen	824	769
Partnerpensioen	443	443
Afkopen	49	2
	1.316	1.214

17 Toeslagverlening

De toeslagverlening is de contante waarde van de verhoging van de pensioenen per 1 januari van het boekjaar.

18 Pensioen van Nationale-Nederlanden

In verband met de toeslagverlening per 1 januari 2023 is de contante waarde van een aantal pensioenen van Nationale-Nederlanden in onze technische voorzieningen opgenomen. De reden hiervan is dat Nationale-Nederlanden niet langer wilde meewerken aan het verhogen van desbetreffende pensioenen. Desbetreffende pensioenen worden sinds 2023 zonder toeslag door Nationale-Nederlanden aan het pensioenfonds uitbetaald en worden vervolgens verhoogd met een toeslag door het pensioenfonds aan de pensioengerechtigden uitbetaald.

19 Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

20 Toevoeging intrest technische voorzieningen

De technische voorzieningen zijn verhoogd met 3,264% (2022: verlaagd met 0,486%).

Het rentepercentage van 3,264 is gelijk aan de 1-jaarsrente uit de rentetermijnstructuur per 1 januari 2023 zoals gepubliceerd op de website van DNB.

21 Onttrekking technische voorzieningen voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

22 Onttrekking technische voorzieningen voor kosten

Jaarlijks valt 3% van de uitkeringen vrij uit de technische voorzieningen ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten).

23 Toevoeging overgenomen pensioenverplichtingen

De toevoeging aan de technische voorzieningen uit hoofde van overgenomen pensioenverplichtingen is gelijk aan de contante waarde van de pensioenaanspraken die zijn toegekend in het boekjaar.

24 Vrijval overgedragen pensioenverplichtingen

De vrijval uit de technische voorzieningen uit hoofde van overgedragen pensioenverplichtingen is gelijk aan de contante waarde van de pensioenaanspraken die uit hoofde van uitgaande waardeoverdrachten zijn overgedragen in het boekjaar.

25 Wijziging UFR

DNB heeft besloten om vanaf 1 januari 2023 de rentetermijnstructuur te baseren op nieuwe UFR-parameters. Daarmee volgt DNB het advies van de Commissie Parameters. In deze methode wordt de UFR (Ultimate Forward Rate) gebaseerd op de 50-jaars forward.

26 Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrentes.

27 Overige wijzigingen in de technische voorzieningen

	2023	2022
Sterfte	-110	1.304
Afkopen	-247	-185
Arbeidsongeschiktheid	18	83
Overige mutaties	-40	-90
	<hr/>	<hr/>
	-379	1.112
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

28 Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Het herverzekeringsdeel technische voorzieningen is toegenomen van 11.105 ultimo 2022 naar 14.289 ultimo 2023, een toename van 3.184. Voor een specificatie hiervan wordt verwezen naar de toelichting onder punt 5.

29 Overgedragen pensioenverplichtingen

Overgedragen pensioenverplichtingen betreffen waardeoverdrachten van premievrije pensioen-aanspraken van gewezen deelnemers van ons pensioenfonds naar de pensioenuitvoerder van de nieuwe werkgever.

30 Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdoms- en vroegpensioen	10.884	10.511
Partnerpensioen	4.288	4.039
Wezenpensioen	17	19
Invalideitpensioen	19	23
Afkopen	240	181
Overlijdensuitkering	12	33
	<u>15.460</u>	<u>14.806</u>

31 Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Personeelskosten	296	295
Bestuurskosten	159	149
Huur	31	36
Kantoorkosten	14	12
Accountantskosten	44	33
Kosten certificerend actuaris	20	20
Advieskosten	4	20
Contributies en heffingen toezichhouders	39	33
Uitkeringsadministratie	27	26
Verzekerenadministratie	46	40
Overige	29	25
	<u>709</u>	<u>689</u>

Van de bestuurskosten is een bedrag van 31 (2022: 30) toegerekend aan de kosten voor vermogensbeheer. Deze kosten zijn al in mindering gebracht op de bovengenoemde bestuurskosten.

De accountantskosten hebben betrekking op de controle van de jaarrekening, de controle van de verslagstaten en het opstellen van een assurance-rapport bij de basisgegevens door BDO Audit & Assurance B.V.

Uitgedrukt per deelnemer en pensioengerechtigde bedragen de uitvoeringskosten in 2023 € 332,00 (2022: € 360,00). Zowel het aantal deelnemers en pensioengerechtigden als de uitvoeringskosten zijn gestegen. Omdat het aantal deelnemers en pensioengerechtigden sterker is gestegen, is het bedrag per deelnemer en pensioengerechtigde afgenomen.

In het afgelopen jaar zijn geen dwangsommen en boetes aan het pensioenfonds opgelegd.

32 Andere lasten

Door het pensioenfonds is aan Aegon een koopsom betaald om aan een aantal gewezen deelnemers en pensioengerechtigden dezelfde toeslag toe te kennen als aan de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van het pensioenfonds.

Overige toelichtingen

(alle bedragen in 1.000 euro)

33 Aantal personeelsleden

Bij het pensioenfonds waren in 2023 gemiddeld 3,0 (2023: 3,0) werknemers in dienst. In fte's bedroeg het aantal werknemers in 2023 gemiddeld 2,1 (2022: 2,1).

Personeelskosten

	2023	2022
Salarissen	222	223
Belastingen en sociale lasten	26	23
Pensioenlasten	39	38
Overige personeelskosten	9	11
	<hr/>	<hr/>
	296	295
	<hr/>	<hr/>

34 Verbonden partijen

Als verbonden partijen kunnen worden aangemerkt: Rexel S.A., de hierbij aangesloten onderneming en de bestuurders. Beleggingen in aandelen in verbonden partijen zijn niet toegestaan tenzij geen directe invloed is op het aantal te houden aandelen, doordat belegd wordt in een index waar deze aandelen in opgenomen zijn.

Met de aangesloten onderneming is een uitvoeringsovereenkomst afgesloten. Voor een nadere uiteenzetting hiervan wordt verwezen naar de overige gegevens.

Over de beloning van de bestuurders wordt verwezen naar punt 35 (bezoldiging bestuurders).

35 Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging voor de bestuurders tezamen bedraagt 65 (2022: 63). Er zijn geen garanties en leningen verstrekt aan de bestuurders.

36 Solvabiliteit

	2023	2022
Aanwezig vermogen	336.568	311.717
Af: technische voorzieningen	258.829	238.059
	<hr/>	<hr/>
Eigen vermogen	77.739	73.658
Af: vereist eigen vermogen	43.080	40.778
	<hr/>	<hr/>
Vrij vermogen	34.659	32.880
Minimaal vereist eigen vermogen	10.956	10.202
Dekkingsgraad actueel	130,0%	130,9%
Beleidsdekkingsgraad	130,8%	125,1%

Bij de vaststelling van het vereist eigen vermogen van 43.080 (2022: 40.778) is uitgegaan van de zogenaamde standaardmethode. Volgens deze methode zijn de volgende benodigde buffers bepaald:

Benodigde buffers

	2023	2022
Renterisico (S1)	10.781	10.797
Zakelijke waarden risico (S2)	32.063	29.980
Valutarisico (S3)	0	0
Commodities risico (S4)	0	0
Kredietrisico (S5)	7.997	7.566
Verzekeringstechnisch risico (S6)	6.766	6.250
Liquiditeitsrisico (S7)	0	0
Concentratierisico (S8)	0	0
Operationeel risico (S9)	0	0
Actief beheer risico (S10)	0	0

Ultimo 2023 bedraagt het vereist eigen vermogen 16,6% (2022: 17,1%) van de technische voorzieningen (op basis van de strategische mix) en het minimaal vereist eigen vermogen 4,2% (2022: 4,3%).

Zowel ultimo 2023 als ultimo 2022 is het eigen vermogen hoger dan het vereist eigen vermogen.

37 Bestemming saldo baten en lasten

Het saldo van de staat van baten en lasten is overeenkomstig de statuten toegevoegd aan de algemene reserve.

38 Gebeurtenissen na balansdatum

Per 1 januari 2024 is een toeslag van 1,3% verleend op de pensioenaanspraken en pensioenrechten. Dit heeft geleid tot een daling van de actuele dekkingsgraad per 1 januari 2024 van 130,0% naar 128,4%.

Er hebben geen andere gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden.

Naarden, 24 mei 2024

Het bestuur:

N. Mol

L.F. Jongepier

M. Lind

D.T. van Ruler

R. Joop

Overige gegevens

Uitvoeringsovereenkomst

Tussen het pensioenfonds en Rexel Nederland B.V. is een uitvoeringsovereenkomst gesloten. Over de premiebetaling is het volgende geregeld in de uitvoeringsovereenkomst:

Voor de deelnemers wordt over de jaren 2023 tot en met 2025 een vaste doorsneepremie van 40,2% over de pensioengrondslag betaald. Deze pensioenpremie bestaat uit de premie die actuariael nodig is voor de opbouw van de pensioenverplichtingen in dat jaar, vermeerderd met een opslag die nodig is voor het in stand houden van het feitelijk eigen vermogen (met als minimum het minimaal vereist eigen vermogen en als maximum het vereist eigen vermogen) en met een opslag die nodig is om de uitvoeringskosten van het pensioenfonds te kunnen dekken. De pensioenpremie is berekend aan de hand van een vaste rekenrente van 1,45%. De deelnemer is een eigen bijdrage verschuldigd waarvan de hoogte wordt vastgesteld door de aangesloten onderneming. Deze eigen bijdrage wordt in twaalf maandelijkse termijnen op het salaris van de deelnemer ingehouden. Een eventueel overschot op de pensioenpremie wordt toegevoegd aan de reserve pensioenpremie, een eventueel tekort wordt onttrokken aan de reserve pensioenpremie, voor zover aanwezig. Als in enig jaar de pensioenpremie vermeerderd met de reserve pensioenpremie minder bedraagt dan de kostendeekkende premie (of gedempte premie als die hoger is) zal de opbouw in dat jaar worden verlaagd.

In de uitvoeringsovereenkomst worden verder afspraken gemaakt over de volgende zaken:

- betalingsverplichtingen en betalingsvoorbehoud van de werkgever;
- informatieverstrekking door de werkgever;
- opstellen en wijzigen van de pensioenreglementen.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Sagittarius te Bussum is aan Milliman Pensioenen B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Sagittarius zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Milliman Pensioenen B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 1.684.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 84.200 te rapporteren.

Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van de pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Sagittarius is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende.

Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de toeslagen beperkt zijn.

Amsterdam, 24 mei 2024

drs. R. van der Meer AAG

verbonden aan Milliman Pensioenen B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Sagittarius

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Pensioenfonds Sagittarius te Bussum gecontroleerd.

WIJ CONTROLEERDEN

De jaarrekening bestaande uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

ONS OORDEEL

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Sagittarius op 31 december 2023 en van het saldo van baten en lasten over 2023 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Sagittarius zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Informatie ter onderbouwing van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.684.000. De materialiteit is gebaseerd op 0,5% van het pensioenvermogen, zijnde het totaal van de technische voorzieningen en reserves. Het pensioenvermogen en de dekkingsgraad van het pensioenfonds en de mogelijkheid om aan de verplichtingen naar haar deelnemers te voldoen, zijn belangrijke indicatoren voor de gebruiker van de jaarrekening. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 84.200 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Controleaanpak continuïteit

Pensioenfondsen zijn op grond van de wetgeving gehouden om een adequate vermogens-dekking (het vereist eigen vermogen) aan te houden. Het vereist eigen vermogen wordt op basis van het financieel toetsingskader bepaald. Als de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds lager is dan het vereist eigen vermogen, moet een herstelplan worden opgesteld waaruit blijkt hoe het fonds het eigen vermogen op het vereiste niveau brengt. Als het fonds niet kan voldoen aan het herstel zullen aanvullende maatregelen moeten worden getroffen. Daar waar nodig zullen de rechten van de (gewezen) deelnemers moeten worden aangepast zodat weer aan het vereist eigen vermogen wordt voldaan.

Zoals opgenomen in punt 36 van de ‘Overige Toelichtingen’ in de jaarrekening is het aanwezig eigen vermogen hoger dan het vereist eigen vermogen. De beleidsdekkingsgraad bedraagt ultimo 2023 130,8%.

Op pagina 21 van het jaarverslag besteedt het bestuur aandacht aan de toekomst van het pensioenfonds.

Het bestuur heeft in punt 2 van de ‘Toelichting algemeen’ in de jaarrekening toegelicht dat de jaarrekening is opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de activiteiten van het pensioenfonds.

Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- Het verkrijgen van controle-informatie over het continuïteitsrisico en de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling bij de vaststelling van bedragen en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen.
- Overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur alle relevante elementen bevat en consistent is met onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole. Wij hebben hierbij onder andere aandacht besteed aan de bepaling van het vereist eigen vermogen en de dekkingsgraden.
- Het nagaan of het bestuur gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van het pensioenfonds om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's).
- Overwegen of actuariële ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) en de ontwikkelingen op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de rentetermijnstructuur) aanleiding geven tot een continuïteitsrisico.
- Het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over haar kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling.
- Het inspecteren van correspondentie met relevante toezichthoudende instanties.

De financiële positie van het pensioenfonds en de wettelijke mogelijkheid om onder bepaalde omstandigheden de pensioenverplichtingen te kunnen aanpassen zijn een belangrijk onderdeel van bovenstaande evaluatie.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen indicaties opgeleverd dat de continuïteitsveronderstelling van het bestuur niet passend is en hebben niet geleid tot identificatie van continuïteitsrisico's .

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop het verantwoordingsorgaan toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf "Risicomanagementbeleid" in het jaarverslag, waarin het bestuur zijn frauderisicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

WAARDERING VAN DE TECHNISCHE VOORZIENINGEN

Vanwege het schattingselement in het bepalen van de grondslagen voor de berekening van de technische voorzieningen, de omvang van de technische voorzieningen en de impact van de technische voorzieningen op de beleidsdekkingsgraad en daarmee op de besluitvorming onderkennen wij een frauderisico ten aanzien van de waardering van de technische voorzieningen.

PREMIEBIJDAGEN EN BELEGGINGSRESULTATEN

Op grond van onze beroepsregels gaan wij uit van een verondersteld frauderisico ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Op basis van onze risicoanalyse onderkennen wij het veronderstelde frauderisico ten aanzien van de opbrengstverantwoording in de niet-routinematige / handmatige boekingen in de opbrengstverantwoording.

CONTROLEWERKZAAMHEDEN EN WAARNEMINGEN

Dit is een onderdeel van de kernpunten, hiervoor verwijzen wij naar het kernpunt 'Schattingen in de waardering van de technische voorzieningen'.

CONTROLEWERKZAAMHEDEN EN WAARNEMINGEN

Wij hebben de niet-routinematige / handmatige journaalboekingen in de opbrengstverantwoording geanalyseerd. Hierbij hebben wij vastgesteld of de journaalboeking aansluit bij de ontvangen premie-inkomsten of de door de vermogensbeheerder verantwoorde beleggingsopbrengsten.

DOORBREKEN VAN INTERNE BEHEERSING DOOR HET BESTUUR

Bij onze controlewerkzaamheden hebben we aandacht besteed aan het risico dat het bestuur de interne beheersingsmaatregelen doorbreekt, inclusief een evaluatie van aanwijzingen van mogelijke oneigenlijke beïnvloeding door het bestuur, hetgeen een risico op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude kan betekenen. Door een gedegen risicoanalyse hebben wij vastgesteld op welke manieren het bestuur de aanwezige interne beheersing kan doorbreken.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur.

Uit onze werkzaamheden volgden geen signalen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controleaanpak niet-naleven van wet- en regelgeving

Wij hebben de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening. In lijn met NBA-handreiking 1144 “Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen”, is onze inschatting gebaseerd op onze ervaring in de sector, afstemming met het bestuur, het lezen van notulen en het kennisnemen van rapporten van de compliance afdeling en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen. Wij hebben verder kennis genomen van correspondentie met toezichthouders en zijn alert geweest op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben wij schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van niet-nakomen van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Reikwijdte

Uitbesteding van processen aan dienstverleners

Het pensioenfonds heeft het beheer van beleggingen uitbesteed aan Northern Trust Management Services (Ireland) Limited (hierna: ‘vermogensbeheerder’). De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door de vermogensbeheerder.

CONTROLEWERKZAAMHEDEN EN WAARNEMINGEN

Met specifieke werkzaamheden, zijnde data-analyses op de grootboekmutaties, inclusief de memoriaalboekingen en de werkzaamheden zoals in de kernpunten beschreven hebben wij geen indicaties op het doorbreken van de interne beheersing en hieruit volgende materiële fraude geconstateerd.

Aanvullend hebben wij de rapportages van de sleutelfunctionarissen doorgenomen. Hierin zijn geen indicaties voor materiële fraude en non-compliance opgenomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverlener verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van het pensioenfonds. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor het pensioenfonds relevante interne beheersingsmaatregelen van de dienstverlener in de specifiek daarvoor opgestelde SOC1-rapportage.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen, beoordelen van de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2023 en het beoordelen van de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan de dienstverlener.

Wij hebben gegevensgerichte werkzaamheden verricht op onder andere de beleggingsopbrengsten. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen de beleggingen en de beleggingsstromen gecontroleerd aan de hand van brondocumentatie bij het pensioenfonds.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede processen en de aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen en de beleggingsstromen en –opbrengsten.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

SCHATTINGEN IN DE WAARDERING VAN ONZE CONTROLEAANPAK DE TECHNISCHE VOORZIENINGEN

De technische voorzieningen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. De waardering van de technische voorziening komt tot stand op basis van een berekening van aanspraakgegevens van deelnemers en belangrijke schattingen.

De technische voorzieningen worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen, zoals de door De Nederlandsche Bank ('DNB') gepubliceerde rentetermijnstructuur en de door het Actuariel Genootschap (AG) gepubliceerde levensverwachtingen (tafels). Deze tafels worden gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds.

Wij hebben de aan de voorziening ten grondslag liggende basisgegevens gecontroleerd, rekening houdend met NBA-handreiking 1120: 'Gebruikmaken van de werkzaamheden van de certificerend actuaris bij de controle van de jaarrekening en staten van pensioenfonds'. Bij deze basisgegevens hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt.

Verder hebben wij de toereikendheid van de technische voorzieningen beoordeeld door het toetsen van de door het bestuur gehanteerde uitgangspunten. Dit hebben wij onder andere gedaan door het beoordelen van de gehanteerde rekenrente, overlevingstafel, ervaringssterfte en kostenopslagen. Als onderdeel van onze werkzaamheden hebben wij eveneens de competentie, capaciteiten en objectiviteit van de door het bestuur ingeschakelde certificerend actuaris beoordeeld.

De waarderingsgrondslagen voor de technische voorzieningen zijn beschreven in het hoofdstuk “Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling” op pagina 31 van de jaarrekening.

In verband met de complexe berekening en de significante schattingselementen is deze post een kernpunt voor onze controle.

WAARDERING EN TOELICHTING VAN NIET-(BEURS) GENOTEERDE BELEGGINGEN

De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en worden gewaardeerd op marktwaarde. Door het pensioenfonds wordt belegd via de vermogensbeheerder.

Gezien de omvang van de post hebben wij dit als kernpunt geïdentificeerd in onze controle. Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen beschreven in het hoofdstuk “Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling” op pagina 31 van de jaarrekening.

Wij hebben bij de controle van de juistheid en toereikendheid van de technische voorzieningen gebruik gemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaire van het pensioenfonds. De certificerend actuaire onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaire heeft daarbij gebruik gemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaire onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2023. Hierbij hebben wij de redelijkheid van de aannames van het bestuur met betrekking tot de actuariële grondslagen beoordeeld en besproken met de certificerend actuaire.

De gehanteerde grondslagen en veronderstellingen, zoals vermeld op pagina 34 van de jaarrekening en de hierbij behorende toelichtingen op pagina 41 hebben wij getoetst aan de hand van de vereisten van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

ONZE CONTROLEAANPAK

Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen getoetst en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2023.

Tevens hebben wij de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de vermogensbeheerder en custodian beoordeeld op basis van de ontvangen SOC1-rapportage.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

C. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het verslag van het bestuur;
- het verslag van het verantwoordingsorgaan;
- het verslag van het intern toezicht;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

D. Verklaring betreffende overige door wet-of regelgeving gestelde vereisten

Benoeming

Wij zijn door het bestuur benoemd als accountant van Stichting Pensioenfonds Sagittarius vanaf de controle van het boekjaar 2016 en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.

E. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amstelveen, 24 mei 2024

BDO Audit & Assurance B.V.

namens deze,

W.J.P. Hoeve RA